CHK'D OCT 16 1965

NEW YORK PUBLIC LIBRARY
DIV. S
GRAND CENTRAL STA.BOX 2231
NEW YORK 17,N.Y.

VIENYBĖ

THE OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN THE WORLD

79 M. 28 N. | 192 Highland Boulevard Brooklyn, N. Y. 11207 | 1965 m. SPALIO (OCTOBER) 7 D. | Telefonas: APplegate 7-7257 | KAINA 20 C.

Prezidentas Johnson pasirašo naująjį imigracijos įstatymą spalio 3 d. Laisvės Stovylos saloje, New Yorke.

(Daugiau nuotraukų 6 ir 7 psl.) S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Lietuviškoje Chicagoje

* STANLEY ir EMILY BALZEKAI, kurie turi vieną didžiausiųjų automobilių parduotuvių Chicagoje -- Balzekas Motor Sales -- buvo nuvykę aplankyti Lietuvą.

* GRAŽINA MUSTEIKYTĖ, jaunimo organizacijų veikėja, gavusi stipendiją išvyko vieneriems metams į Paryžių, kur studijuos biologiją Pasteur Institute. Ji Chicagoje baigė St. Xavier kolegiją (chemijos skyrių) "Bachelor of Science" laipsniu.

* DARIAUS LAPINSKO, jauno kompozitoriaus, gyvenančio Vokietijoje, muzika bus atlikta spalio 24 d. Marijos Aukšt. Mokyklos salėje. Čia dainuos sol. Aldona Stempužienė, kuriai akomponuos Aldona Kepalaitė. Taip pat gros ir simfoninis orkestras.

* DR. KAZYS DRANGELIS, kuris mirė rugpiūčio mėn. 25 d., Circuit Court duomenimis, paliko 20,000 dolerių. Testamente, surašytame prieš 3 metus, pažymėta, jog 2,000 dol. yra skiriama jo atsiminimų išleidimui. Nurodyta, kad šiuo darbu rūpintis pavesta Lietuvių Gydytojų Draugijai, Lietuvių Prekybos Rūmams ir Amerikos Lietuvių Tautinei Sandarai. Po 1,000 dol. dr. Drangelis paliko savo broliui Stasiui, seseriai Rose ir kitiems.

* PROF. DR. KUN. P. RABIKAUSKAS, dėstąs universitete Romoje, viešėdamas Chicagoje, čia rugsėjo 18 d. Jaunimo Centre skaitė paskaitą -- "Vyskupas Protasevičius ir jėzuitai." Paskaitą surengė Lietuvių kat. mokslų akademijos Chicagos židinys.

* VLADAS CIVINSKAS, Terros knygų leidyklos ir krautuvės savininkas, su savo dukromis Beatriče ir Kristina, apkeliavo daugelį Europos kraštų. Europos Lietuvis, rašydamas apie Civinsko ir dukrų kelionę, teigia: "Ta ilgesnė kelionė buvo tėvų dovana dukterims, kurios dabar kaip tik baigė gimnaziją ir pradės studijuoti. Tėvas kelionėje išpildė jų troškimą -- pamatyti bent Baltijos jūrą, kuri atsiremia į gimtąją Lietuvą."

* CICERO LIFE laikraštis rugsėjo 22 d. numeryje įsidėjo aprašymą apie Ed. Šulaitį ryšium su jo kelione į New Yorką ir Vienybės bendradarbių suvažiavimu. Taip pat ten patalpinta ir E. Šulaičio nuotrauka.

* KOSTANCIJA DĖDELIENĖ buvo atvykusi iš Argentinos į Chicagą ir čia lankė savo sūnų Klemensą. Ji buvo nuvažiavusi ir į New Yorką, kur vizitavo ten gyvenančią savo seserį. Amerikoje ji praleido apie 3 mėnesius laiko, o po to grįžo į Buenos Aires.

PRELATAS M. KRUPAVIČIUS, sulaukęs 80 metų amžiaus, gyvenąs Cicero, Illinois.

V. Zalatoriaus nuotrauka

M. Jasiūnienė ir M. Vengalienė savo artimųjų tarpe Cicero mieste. Sėdi iš kairės: B. Zumarienė su sūneliu Rolandu, M. Vengalienė, M. Jasiūnienė ir Antanas Zumaras.

V. Zalatoriaus nuotrauka

SUNKI KELIONĖ Į AMERIKĄ IŠ LIETUVOS

KAUNIETĖ M. JASIŪNIENĖ IR M. VENGELIENĖ APSIGYVENO CICERO, ILL.

EDVARDAS ŠULAITIS

"Jau beveik buvome nustojusią vilties, jog kada nors galėsime atvykti Amerikon," -- kalbėjo Marcelė Jasiūnienė, kuri su savo motina Marcele Vengeliene rugsėjo 24 d. atvyko į šį kraštą iš Kauno. Ir jų nusivylimas buvo pagrįstas, nes užtruko apie 12 metų, kol tapo sutvarkyti įvažiavimo dokumentai.

Buvo graudus ir kartu džiaugsmingas momentas, kuomet juodvi šiame krašte pasimatė su savo seserimi ir dukteria Barbora Zumeriene, čia atvykusia kartu su pabėgėlių banga prieš daugiau kaip 15 metų.

ABI AMERIKOS PILIETĖS

Atvykėlės Amerikoje nėra naujokės: jos Ameriką paliko 1923 m. manė, jog čia galės greičiau sugrįžti, tačiau likimo buvo lemta kitaip. Vengalienės vyras Juozas likosi Amerikoje ir jis mirė čia, nesulaukęs savo žmonos ir dukros. 1950 m. jo palaikus priglaudė šv. Kazimiero kapinės.

Nežiūrint, jog juodvi buvo Amerikos pilietės, atvykimas į šį kraštą joms buvo gal net sunkesnis negu eilei nepiliečių, kurie anksčiau čia atvyko iš okup. Lietuvos.

Apsilankius pas naujai atvykusias, M. Jasiūnienė papasakojo apie visus vargus, kuriuos turėjo nugalėti, norėdama patekti Amerikon. Reikėjo varstyti daug durų, pildyti dešimtis anketų, rašyti daugelį prašymų, važinėti į Vilnių ir Maskvą. Jos sesuo -- Zumarienė čia Amerikoje irgi turėjo padėti daug pastangų, kol išrūpindavo reikiamus dokumentus, kurių vis dažnai paildomai reikėdavo pasiųsti.

Belaukiant išvykimo į Ameriką, ištekėjo dvi M. Jasiunienės dukros, kurios dabar gyvena Vilniuje ir siekia aukštojo mokslo.

KAUNO GYVENTOJOS

M. Jasiūniene su savo senute motina visą laiką gyvena Kaune. Pasakojo, jog tuoj po karo gyvenimo sąlygos ten buvo liūdnos. Paskui palaipsniui gerėjo, o mirus Stalinui, reikalai pasitaisė.

Jai teko dirbti Žemės Ūkio Akademijoje rūbininkės darbą. Motina pirko maistą, gamino valgį, daugiau rūpinosi namų ruoša. Todėl Vengelienė maisto kainas ir šiandien žino geriau negu ji pati. Prisiminė, jog prie maisto krautuvių dabar reikia eilėse stovėti, tačiau turguose maisto galima pirkti kiek tik nori ir be eilių, nors ten kainos yra brangesnės.

Daug įdomių epizodų papasakojo M. Jasiunienė, kuri yra kalbi ir drąsi moteris. Paminėjo, kad jai teko girdėti iš Amerikos sugrįžusio rašytojo J. Baltušio paskaitą Akademijos studentams. Įdomu buvo tai, jog jis Amerikos toje paskaitoje nekritikavo, bet gerokai išgyrė. Priešingą įspūdį padarė ten besilankiusios Amerikos "pažangiųjų" lietuvių veikėjos K. Petrikienės paskaita, kurioje ji gerokai kritiškai atsiliepusi apie Ameriką.

Įdomus buvo ir tas faktas, jog jos pačios užsimokėjo už kelionę iš Lietuvos į New Yorką. Kelionė vienam asmeniui lėktuvu iš Maskvos New Yorkan kainavo 386 dol. Pradžioje skrido į Briuselį ir iš ten belgų kompanijos lėktuvu pasuko Dėdės Samo žemės linkui. Kadangi tai buvo pirmas jų skridimas lėktuvu, pradžioje kiek jaudinosi, bet, pamačiusios, jog lėktuve yra daug žmonių ir visi juokauja, ir jos apsiprato. Taip pat Maskvoje joms iškeitė turėtus rublius į dolerius. Keitė, kiek jos turėjo oficialiu kursu: davė už rublį truputį daugiau negu dolerį.

STEBINA AUTOMOBILIAI IR PREKIŲ GAUSUMAS

Atvykėlėms Amerikoje yra daug ko pasižiūrėti. Pradžioje akį labai traukė automobilių gausumas ir galvą suko mintis, kaip čia jų iš gatvių niekas nepavagia. Taip pat keistai atrodė ir pilnos krautuvės ir tas faktas, jog čia prie maisto produktų nereikia eilėje stovėti.

Dabar prieš akis joms stovi įsikūrimas šiame krašte, kurį prieš daugelį metų paliko. M. Jasiunienė moka siuvėjos amatą, tai ieško šioje srityje darbo. Jos sesuo -- Zumarienė čia kaip tik dirba siuvykloje, tad jau buvo nusivedusi į savo darbovietę. Tačiau pasirodė, jog čia mašinos yra kitokios ir dar reikės kur nors pasipraktikuoti, kad būtų galima sėsti prie darbo stalo.

M. Vengelienė jau buvo "Social Security" įstaigoje ir ji, kaip Amerikos pilietė, galės gauti dalį savo vyro pensijos -- našlės pensiją. Jos troškimas yra kuklus: "Aš atvykau į šią šalį numirti, kad galėčiau būti šalia savo vyro palaidota," -- sakė ji.

Taip pat žada kada nors nuvykti į Christopher, Ill., anksčiau buvusį anglių kasyklų miestą, kur joms, prieš išvažiuojant Lietuvon, yra tekę gyventi.

O tuo tarpu jos džiaugiasi, kad išsipildė jų ilgamečiai liūkesčiai ir kad jos stovi ant žemės, kuri yra dosni visiems: kraštas, kuriame galima kurti sau ateitį pagal savo norą ir sugebėjimus.

Palaidotas adv. J. Bagdžiūnas

Vienas veikliausių ir labiausiai lietuviams nusipelniusių dar tebegyvenusių Amerikos lietuvių senosios išeivijos atstovų -- advokatas Jonas Borden-Bagdžiūnas rugsėjo 28 d. atsigulė amžino poilsio Šv. Kazimiero kapinėse. Rugpiūčio 30 d. atšventęs savo 83 metų sukaktį, jis mirė staiga ir netikėtai rugsėjo 25 d. Matteson, Ill., kuris yra nepertoliausiai nuo Chicagos.

Velionio palaikai buvo atvežti į Chicagą ir čia pašarvoti Mažeikos ir Evans koplyčioje, Marquette parko kolonijoje. Ir karste jis priminė lankytojui, jog čia guli vienas iš nedaugelio senosios ateivijos veikėjų, už nuopelnus gavęs iš neprikl. Lietuvos valdžios aukštą atžymėjimą: ji čia puošė Kunigaikščio Vytauto Didžiojo Trečiojo Laipsnio ordinas.

Laidotuvių dieną už mirusiojo sielą buvo atlaikytos pamaldos Marquette parko liet. kolonijos bažnyčioje, o po to apie 20 automobilių procesija pajudėjo šv. Kazimiero kapinių link. Daugumoje paskutiniam atsisveikinimui susirinko mirusiojo šeimos nariai bei kiti artimieji. Taip pat matėsi ir profesijos draugai -- teisininkai: Rapolas Skipitis, A. Laucevičius, Antanas Lapinskas, J. Žuris ir kt.

Šv. Kazimiero kapinėse išdygo naujas kapas, kuris priglaudė taip brangų Lietuvai ir nuoširdiems lietuviams mielą žmogų. Iš kapų laidotuvių dalyviai pasuko į Sharko's restoraną, kur adv. Bagdžiūno šeimos nariai surengė gedulingus pietus.

Sandaros savaitraštis, įdėdamas trumpą žinutę apie laidotuves, padarė tokią pastabą: "Į kapus palydėjo jį (adv. Bagdžiūna) vos pora desėtkų automobilių, kuriuose važiavo jo šeimos nariai ir artimi draugai. Tuo tarpu velionis buvo asmenybė, plačiai žinoma lietuvių tarpe. Matomai, žmonių atmintis yra gana trumpa."

Yra liūdna, jog tokį nusipelniusį lietuvį beveik ignoravo Chicagos lietuvių dienraščiai, kurie neparašė apie adv. Bagdžiūno mirtį, pasitenkindami tik trumpais laidotuvių aprašymais. (eš)

Popiežius Paulius VI Jungtinėse Tautose

Salomėja Narkėliūnaitė

Dar niekados ligšiol Jungtinėse Tautose nebuvo buvę tokio didelio pareikalavimo įėjimo bilietų, kaip į spalio 4 d. Generalinės Asamblėjos posėdį, kurios svečias kalbėtojas buvo Popiežius Paulius VI.

Tūkstančių tūkstančiai asmenų, garsių ir mažai kam žinomų, savo dėmesį buvo atkreipę į Jungtines Tautas, kurių salės tegali sutalpinti tik nustatytą žmonių skaičių ir ne daugiau. Vien pačios Jungt. Tautos su savo diplomatais, spauda ir radiju, tarptautiniu sekretariatu ir su Popiežių pamatyti norinčiais tų visų giminėmis, jei visus būtų leidę, būtų tas patalpas pripildžiusios keleriopai.

Diplomatai, žurnalistai, JT sargybiniai ir sekretariato nariai buvo iš šalies tiesiog užplūsti bangos prašymų parūpinti įėjimo bilietus, neskaitant jau pačių JT istaigų, kurioms buvo pavestas sunkus uždavinys — esamų vietų paskirstymas atrankos būdu. Visų žymesnių sesijų metu daroma atranka, bet ši buvo pati griežčiausia.

Visiškai teisingai viena amerikietė korespondentė iš provincijos savo reportaže iš JT rašė, kaip sunku tą dieną buvo su bilietais, kurių neįmanoma gauti nei už pinigus, nei įtakos ar jėgos dėka, ir kad čia negali padėti nei ašaros, kyšis, gudrumas ar kokie nors grasinimai.

Dar niekados Jungtinėse Tautose nebuvo ir tiek uniformuotų ir civiliniais drabužiais sargybinių, kaip dabar spalio 4 d.

Gerai buvo saugomas Chruščevas, maršalas Tito, Castro, JAV prezidentai, tačiau dabar saugumo priemonės, kurių čmeši Jungtinės Tautos kartu su New Yorko miesto policija, pralenkė visus kitus atvejus.

Bet Generalinės Asamblėjos salėje, į kurią, pirma iškilmingai sutiktas gen. sekretoriaus U-Thant ir sesijos prezidento Italo Amintore Fanfani, visiems susirinkusiems sustojus ir plojant, tapo atlydėtas Popiežius, viešpatavo susikaupimas ir lūkestis. Visi norėjo pamatyti kalbėtoją, išgirsti jo balsą ir tai, ką jis sakys. Jisai kalbėjo prancūziškai, o spaudai jo kalbos tekstas buvo išdalintas iš anksto angliškame vertime.

Trisdešimt dvi minutes, prieš tai susirinkusiems pristatytas gen. sekretoriaus ir sesijos prezidento, išstovėjo prie kalbėtojo tribūnos Popiežius Paulius VI.

Pro tą vietą per ligšiolinę Jungtinių Tautų istoriją pražygiavo begalės įvairių valstybių galvų ir diplomatų. Jie čia švaistėsi priekaištais, kaltinimais ir grasinimais vieni kitiems. Už jų buvo jų atstovaujamų valstybių autoritetas ir jų kariuomenė.

Paulius VI, kurio valdoma Vatikano valstybė nėra net JT narys (Vatikanas, kaip ir Šveicarija, turi čia savo nuolatinį stebėtoją ambasadoriaus titulu), ramiu, kiek dusliu balsu skaitė savo kalbą, neretai pagestikuliuodamas rankomis ar retkarčiais pabrėždamas kai kuriuos žodžius ar frazes. Negrasino jisai niekam, tik visus meldė vieno: TAIKOS PASAULYJE. Užtenka karų -- taika turi vadovauti tautų ir žmonijos gyvenime -- tikino jis.

Kalbėtojas giliai vertino Jungtinių Tautų, kaip tarptautinės organizacijos, tikslus ir darbą ir pageidavo, kad jos ilgainiui taptų universaline organizacija, apjungiančia visą pasaulį. Iš jo kai kurių užuominų kai kurie diplomatai vėliau darė išvadas, jog Popiežius nori, kad Indonezija sugrįžtų į JT ir kad komunistinė Kinija taptų priimta tam tikromis sąlygomis.

Paulius VI pageidavo ir to, kad Jungtinės Tautos turimas savo priemones panaudotų nusiginklavimui, ir kad vietoje rūpinimosi dirbtiniu žmogaus prieauglio mažinimu, didintų maisto išteklius užgimstantiems; kad taikingai gyvenančiame pasaulyje būtų respektuojamos žmogaus teisės, ir virš visko religijos laisvė.

Popiežius savo kalbą užbaigė pažadu ir toliau remti JT, ir pabrėžęs, kad didžiausias žmonijai pavojus dabar graso ne iš progreso ir ne iš mokslo puses, bet iš paties nūdienio žmogaus, kuris savo rankose laiko ginklus, galinčius ne tik naikinti, bet ir kurti. Todėl žmogui pačiam, kaip kalbėjo Pontifas, reikia dvasiniai atsinaujinti, nes dabartiniai laikai labiau nei kurie kiti apeliuoja į žmogaus sąžinę.

Šių eilučių autorei teko ne tik originalią Popiežiaus kalbą girdėti, bet dar dalyvauti ir jos santraukoje, kurią padarė pats Paulius VI. Jisai, lankydamas pagrindines JT sales, kurios buvo pripildytos žmonių, Socialinių ir Ekonominių Reikalų Tarybos salėje apie 3 minutes buvo sustojęs ir kalbėjo žurnalistams.

Kaip Generalinėje Asamblėjoje, taip ir čia kalbėdamas prancūziškai, Popiežius, reiškė pripažinimą Jungtinėms Tautoms ir pagarbą žurnalistams, kurie pasaulį informuoja apie jų veiklą. (Specialiai spaudos konferencijai Popiežiui neužteko laiko, ir už tai Vatikano atstovas atsiprašė Korespondentų Sąjungos pirmininką). Popiežius ir čia kalbėjo su įprastiniu rankų gestikuliavimu. Nuo to lengvai judėjo jo purpurinis viršutinis apsiaustas, nuostabiai žėrėdamas stiprioje prožektorių šviesoje, o iš po jo baltojo apsiausto retkarčiais kyštelėdavo jo raudonų batelių nosys. Karštų plojimų palydėtas, tasai smulkaus sudėjimo, nedidelio ūgio ir asketiškos išvaizdos taikos piligrimas gracingai nužingsniavo į delegatų aukštą, kur delegatų kambaryje dar pabuvo apie valandą laiko, susipažindamas su diplomatais ir įžymybėmis. Apie 100 užsienių reikalų ministrų buvo virtinėje, išsirikiavusioje visame II-ojo aukšto koridoriuje net iki pat Generalines Asamblejos salės durų.

Įdomu buvo stebėti, kaip prezidento Kennedy našlė Jacqueline, pirmoji pristatyta Popiežiui, suklupo ir bučiavo jo žiedą; kaip klaupėsi, bučiavo žieda, ir sveikinosi senatoriai broliai Kennedžiai; kaip energingai kratė Popiežiaus ranką (su žiedu) Sovietų Sąjungos užsienių reikalų ministras Andrei Gromyko, jo žmona ir jo ambasadorius Nikolai Fedorenko. Su rusais Paulius VI, kaip atrodė, kiek ilgiau nei su kitais sveikinosi ir kalbėjosi; bent tikrai ilgiau nei su JAV ambasadorium Goldbergu ir jo žmona, valst. sekretorium Rusk ar New Yorko gubernatorium Rockefeller ir jo žmona.

Popiežių pasveikino visos delegacijos (116), išskyrus Albaniją, kurios atstovai kažkodėl nedalyvavo nei jo kalbos metu, nei priėmime.

Nežinia, kiek įtakos praktiškai į Jungt. Tautu veiklą turės šis istorinis Popie-

Tęsiama 12 psl.

POPIEŽIUS PAULIUS VI JUNGTINĖSE TAUTOSE

Popiečius Paulius VI kalba į jį pasitikusius Jungtinių Tautų ir New Yorko komiteto atstovus Kennedy aeroporte spalio 4 d. Dešinėje šalia JAV vėliavos (su baltu ženklu and krūtinės) yra chicagietis lietuvis prel. Paulius Marcinkus, kuris tvarkė Popiežiaus kelionę. UNITED NATIONS NUOTRAUKOS

Haven Realty

JUOZO ANDRIUŠIO APDRAUDOS ĮSTAIGA
Patarnauja perkant ir parduodant namus, apdraudimo reikaluose, užpildant taksus.
ANDRIUŠIO TRAVEL BUREAU
Parduoda bilietus visomis susisiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas.
MONEY ORDERS.
87-09 Jamaica Avenue, Woodhaven, N. Y.
Tel. VI 7-4477 Atdara kasdien nuo 9 v. r. iki 9 v.v.

VIENYBĖ

The oldest Lithuanian newspaper in the world was established by Juozas J. Paukstys in 1886, is published weekly (in June, July and August - bi-weekly), by Valerie Tysliava and Juozas N. Tysliava at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. Telephone APplegate 7-7257. Editor: Salomeja Narkeliunaite; Managing Editor: Valerie Tysliava; Senior Editor: Vytautas Sirvydas; English Editor: Demie Jonaitis; Associate Editor: Edvardas Sulaitis. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. Subscription rate: $7.00 for one year. Three week's notice is required to change a subscriber's address. Advertising rates on application. All rights are reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts are subject to editing.

Mes

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Iš Paryžiaus mus lankyti atvykęs prancūzų kalbos prof. A. Greimas skaitė newyorkiečiams paskaitą, kurioje svarstė "trečiojo fronto" atgaivintą ir sustiprintą nuotaiką: Norėti būti namuose, Lietuvoje, ir suprasti, kas ar kaip tuose namuose yra šiandien. Paskaitininkas pirmiausia pakvietė "dypuką" išeivį apsispręsti, kas jis: tremtinys ar pabėgėlis? Tremtinys, girdi, labiau pasyvus, pabėgėlis — aktyvus. Senieji lietuviai, kaip žinoma, seniai yra apsisprendę Amerikoje būti dorais lietuviais ir gerais šio krašto piliečiais. Prof. Greimas sakė: Savęs pačių nesupratimas veda į kitų nesupratimą, kas ir nutiko, ir vis dar nutinka, kuomet "senieji" ima santykiauti su "naujaisiais."

■

Naujųjų vedamoji laisvinimo politika, girdi, mėtosi tarp "trimitavimo ir verkšlenimo." Gal todėl, kad neįsisavinama gilioji prof. M. Biržiškos pažiūra: Tautą išlaisvins ne užsieniuose apsigyvenę lietuviai, bet patys lietuviai, reiškia, pati tauta, Lietuvoje. Prof. Greimas pasakojo tą patį, ką Vienybė nuo Tysliavos laikų skelbia: Lietuva yra pavergta Sovietijos dalis, jos politinė nepriklausomybė greitu laiku nepramatoma, tauta yra priversta gyventi komunistinėje santvarkoje, todėl tai nuo jos tautinės dvasios genialumo priklausys, kaip ji savo susitvarkymu, išsimokslinimu, kultūringumu bei kūrybingumu pralys, tarytum pro adatos skylutę, šį nūrų istorijos laikotarpį. Tautos kamienui, sako, atrodo graso: girtuokliavimas, viso nuo visų vogimas ir baimė pakelti savo balsą. Rusų jaunimas jau vis smarkiau triukšmauja, reikalaudamas santykiavimo su Vakarais, o Lietuvos — tyli. Tiesa, čia gal kliudo ir mūsų oficialiųjų laisvintojų triukšmingoji triumparegystė. Prof. Greimas sako, reikėtų skatinti dvasią "būti kuo esi iš tikrųjų ir drąsiai daryti, ką esamose sąlygose nori daryti." Paskaitininkas manė, kad užsieniuose išaugęs mūsų jaunimas jau tiek nutolęs nuo tėvų nuotaikų, kad rasiąs realesnių priemonių tautos laisvinimo kelyje.

■

Prof. Greimaus mincių sviesoje, įdomus A. Mažiulio sprendimas apie Vienybę tik ką išėjusiame Lietuviškos Enciklopedijos 33-čiame tome: "Paskutiniais metais Vienybė pasisakė už vadinamąjį "kultūrinį bendradarbiavimą" ir išsiskyrė iš vieningos (?) lietuvių išeivių laikysenos."

■

Įdomi ir Henriko Žemelio pažiūra į Vienybę paskutiniame Metmenų žurnalo numeryje. Sako: Labai plačiai spaudoje svarstytas bendradarbiavimo su kraštu reikalas yra palikęs visuomenėje tam tikras nuomones, bet nebuvo šaltai ir objektyviai nagrinėtas. Vienybės liniją Žemelis apibūdina kaip "klausimą, kurį ambicingos ir piktos moterys taip užsispyrusiai perša, pačios sau prieštaraudamos, vis giliau į neaiškumus klimpdamos ir sąmoningai ar nesąmoningai atsiskirdamos nuo uždavinių, kuriuos yra pasistačiusi lietuviškoji spauda." Gi tuos "uždavinius" Žemelis

Tęsiama 5 psl.

Girnakalis

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

MISTERIJA AR KOMEDIJA?

Šalia ALTO -- VLIKO ir kitų veiksnių, atsiradimas Komiteto Lietuvos Nepriklausomybei Atstatyti yra jei ne liguistas, tai bent keistas reiškinys lietuvių gyvenime. Keistas yra ir prisidėjimas prie komiteto tokių asmenų, kurie nežinia kelias pasaulėžiūras atstovauja. Ypač keista laikysena tokių žmonių, kurie iš komiteto pirmiau pasišalino, o paskui susigriebia ir patys į jį jungiasi bei kitus ragina. Kas paveikė, kad taip pasikeitė?

Lapkričio 13 mitingo rengėjai sakosi nieko kito nemaną, tik mitingą darą. Dėl skambaus pasivadinimo, kuris yra lyg mažam Jurgučiui tėvelio kepurė, jie nieko neturi pasakyti. Jie labai panašūs į kažkokius darbininkus, vykdančius kažkieno kito užsakymą. Jei tie jaunuoliai tikrai tebeveikia tik savo vienų išmanymu, tai jų net ir naivumas nelengvai suprantamas. Keista, kad ir veiksniai neturi drąsos pasisakyti atvirai: pagiria, pažada remti ir daugiau nieko. Nevisai aišku, ar veiksnių atstovai šiame reikale užsigrįžę šaiposi ar spiaudosi. Tik P. Grigaičio-M. Gudelio Naujienos kalba atvirai ir keistam lapkričio 13 eksperimentui aiškiai nepalankiai. Santūrus ir Draugo dienraštis.

Jei komitetas nėra panašus į laivą, kurio didesnė dalis būna nugrimzdusi ir nematoma, jis tėra apgailėtinas tuo, kad naiviai siekia su vienu mitingu turėti įtakos į pasaulinių galybių sprendimus. Yra nusikaltimas pamiršti Vengrijos pamoką, kur buvo turima reikalo su nemažos tautos sukilimu, moraliai daug kieno remiamu abejose geležinės uždangos pusėse. O ką vengrai pajėgė pakeisti iš esmės?

Vienaip ar kitaip -- jaunuolių žaidimas kvepia avantiūra, nelabai malonia.

NESUTINKU SU J. GOBIU

Įdomiai priėjo J. Gobis prie N. E. Sūduvio knygos "Vienų vieni." Tokios knygos, kaip "Vienų vieni," rašomos per daug lengvapėdiškai. Sūduviškai rašant, mūsų naujausioji istorija supublicistinta, daug kas nemalonaus nutylėta ir t. t. Už tat kritiškas "Vienų vieni" pasijojimas bent parodys tokios istorijos plyšių. Už tai J. Gobiui dėkui.

Bet nedėkui J. Gobiui už sakinį, kad "lietuvių tauta yra ne vien kankinių, bet ir egzekutorių tauta 1940-1945 metų laikotarpyje." Taip kalbėti nereikia, nes tai nėra teisinga. Kas lankosi teismuose, kyla įspūdis būk visa tauta bylinėjasi. Kas lankosi ligoninėse, tą stebina nepaprastai dideli skaičiai sergančių. Ir t. t. Betgi yra įstaigų, kurios suskaičiuoja, kiek tautoje yra sergančių, kiek besibylinėjančių, kiek galvažudžių, kiek profesorių ir t. t. Ir nei viena šių profesijų nėra vadinama tauta. Ne vieną tautą galėtume pavadinti ir kankiniais ir egzekutoriais, net ir žydus. Žydų raštuose taip siekiama lietuvių tautai prikergti egzekutorių vardas, kad net ir Ryga kartais priskiriama lietuviams (teko tai pastebėti vienoje angliškoje Eichmano biografijoje).

Nėra jokių įrodymų, kad lietuvių tautoje 1940-1945 metų laikotarpyje būtų atsiradę egzekutoriškų palinkimų daugiau, kaip kitose tautose, patekusiose į panašias besikeičiančių okupacijų sąlygas. Egzekutoriškų palinkimų yra visose tautose, tik ne visur susidaro sąlygų jiems pasireikšti. Yra žinoma, kad Lietuvoje tiek nacių, tiek bolševikų persekiojamieji retai kada pataikydavo kreiptis pagalbos į tokius žmones, kurie siekdavo persekiojamųjų prapulties. Su didele rizika daug kas slėpė žydus. Rytprūsių vokiečiai puikiai liudija apie lietuvių pastangas persekiojamiems padėti pokariniais laikais. Žudikiškų palinkimų elemento Lietuvoje buvo, bet kad jis sudarė bent vieną pilną gyventojų procentą -- nepriskaitytume.

Lietuvių tarpe atsiranda palinkusių savo artimui pakenkti visokiais skundais. Deja, tokių palinkimų netrūksta ir nelietuviams. Be to, skundikiški palinkimai nuo troškimo žudyti skiriasi. Prieš keletą metų teko pastebėti (bene Drauge) vieno "patrioto" apgailestavimą, kad egzekutoriškų priemonių negalima imtis prieš ryšių su Lietuva šalininkus. Reiškia, visokio elemento turime ir dabar. Tik visu svoriu protestuoju prieš pastangas tokį elementą sutapatinti su tauta.

M. KRUPAVIČIUI 80 METŲ

Vienas iš ryškiausių Nepriklausomos Lietuvos valstybinio gyvenimo veidų, pasipuošęs patriarkiška barzda, dar tebematomas Chicagos lietuvių gyvenime -- prel. Mykolas Krupavičius. Drauge su šių metų vardinėmis jis minimas ir su 80 metų amžiaus sukaktimi.

M. Krupavičių tinka lyginti su kitu naujųjų laikų barzdočium, su dr. J. Basanavičium. Anas buvo tautinio atgimimo simbolis. Nepriklausomybės siekiančios tautos priešaš-

Tęsiama 5 psl.

Imigracijos informacija

KAIP GALIU ATSIGABENTI SAVO TĖVUS, DABAR ESANČIUS UŽ GELEŽINĖS UŽDANGOS?

KLAUSIMAS: Aš esu natūralizuotas Amerikos pilietis, gimęs krašte, dabar esančiame už geležinės uždangos. Mano tėvai vis dar ten gyvena, bet nesenai minėjo savo laiškuose, kad gali gauti leidimą iš to krašto valdžios aplankyti mane ir mano vyrą. Mano vyras ir aš manome, kad sykį atvažiavę į čia jie turėtų pasilikti gyventi su mumis. Ar yra koks būdas, kuriuo mes galėtume patenkinti savo norą, nepakenkiant ar nesuteikiant sunkumų mano tėvams?

ATSAKYMAS: Taip, galimybė yra. Kadangi jūs esat natūralizuota Amerikos pilietė, virš 21 metų amžiaus, galit paduoti pirmenybės prašymą dėl jūsų tėvų vizos. Jie bus paskirti į antros pirmenybes kvotos sąraše, ir daugumoje kraštų už geležinės uždangos antra pirmenybė galima gauti. Gali būti naudinga, kad jūsų tėvai gautų vizitorių vizas į JAV. Sykį jie bus atvykę čia, jūs galit jiems išaiškinti, kad pagal Amerikos įstatymą jie gali pakeisti vizitoriaus statusą į imigracijos statusą ir pasidaryti nuolatiniais gyventojais be būtinumo sugrįžti į jų kraštą. Tuo būdu jiems nereiktų turėti reikalo su jų krašto valdžia dėl šių dalykų.

AR ESU AMERIKOS PILIETIS?

KLAUSIMAS: Esu gimęs Europoje 1890 m. Mano tėvas tuo metu buvo Amerikos pilietis. Aš buvau atvežtas į JAV 10 metų amžiaus. Ar esu Amerikos pilietis, ar turiu natūralizuotis?

ATSAKYMAS: Jūs esat gimęs Amerikos pilietis, jeigu jūsų tėvas gyveno JAV bet kuriuo metu prieš jūsų gimimą. Ta pati taisyklė yra taikoma visiems asmenims, gimusiems užsienyje prieš 1934 m. gegužes mėn. 24 d. Asmenims, gimusiems užsienyje 1934 m. gegužio mėn. 24 d. ar vėliau, kurių vienas ar abu tėvai buvo Amerikos piliečiai, taikomas kitas įstatymas. Jiems yra skirtingos taisyklės, atsižvelgiant į jų gimimo datą ir ar vienas ar abu tėvai buvo Amerikos piliečiais.

Jūs rasit smulkių informacijų apie tai ir kitus dalykus, liečiančius natūralizaciją ir pilietybę, knygelėje "Kaip tapti JAV piliečiu." Šių knygelių galima gauti už vieną dolerį American Council for Nationalities Service, 20 West 40th St., New York, N. Y. 10018.

KAIP ATSTATYTI PAMESTĄ PILIETYBĖS PAŽYMĖJIMĄ?

KLAUSIMAS: Aš pamečiau savo pilietybės pažymėjimą ir norėčiau gauti kitą. Ką man reikia tuo reikalu daryti?

ATSAKYMAS: Norint gauti naują pilietybės pažymėjimą, reikia išpildyti formą N-565 ir pateikti artimiausiai Imigracijos ir Natūralizacijos Tarnybai. Jūs galit gauti šios formos kopiją iš šios įstaigos ar parašant į JAV Imigracijos ir Natūralizacijos Tarnybą, Washington, D. C. Turite pasiųsti išpildytą formą ir atitinkamas fotografijas su $5.00 mokesčiu. Ta pati forma gali būti naudojama asmenų, pakeitusių savo pavardes po natūralizacijos, ypač moterų, ištekėjusių po natūralizacijos. Tokiu atveju norint gauti pažymėjimą su nauja pavarde, vedybų metrikai turi būti pasiųsti su forma. Jeigu pavardė buvo pakeista pagal teismo sprendimą, teismo įsakymo kopija turi būti prijungta.

A. C. N. S.

Savo trumpo apsilankymo metu š. m. rugsėjo mėn. 14 d. Kaune Salomėja Narkėliūnaitė buvo susitikusi Petrą Kilmą, su kuriuo čia matoma Laisvės Alėjoje šalia restorano "Tulpės" (nepriklausomybės laikais buv. Konrado kavinės). Klimas yra vienintelis iš dviejų gyvų Lietuvos nepriklausomybės akto signatarų ir ilgametis diplomatinis Lietuvos atstovas Prancūzijoje. Šiuo metu jis yra parašęs savo atsiminimus, kuriuos valstybinė leidykla paėmė išleisti.

Iš kairės ir iš dešinės

Atkelta iš 4-psl

kyjis buvo lyg pats vyriausias nelaimės aušros, bet ir užtekėsiančios saulės pranašas.

Nepriklausomybę praradusi tauta susilaukė kito barzdočiaus -- vado, nepametančio vilties. Oi, kovingas jis! Bet jis gerą žodį tarė ir apie Salomėją Nerį, kurią mūsų rėkiančioji patriotija laiko tėvynės išdavike. Jis sakė, kad ir su velniu derėtųsi, jei iš būtų Lietuvai naudos. Jis nėra vaizgantiškai atlaidus, bet jis yra vaizgantiškai plačios širdies. Nelengva jį suprasti. Už daug ką jį galime jį kritikuoti, daug kur galima jį pamilti ar jo neapkęsti, bet negalima sutikti, kad jis nėra didelis.

Ilgiausių metų!

NESULAIKYSI UPĖS BĖGIMO...

I.

Vienam žmogui užkliuvo senų laikų, dar XV amžiaus, lenkų istorikas Jonas Dlugošius. Jis rašo: "Kyla klausimas: ar verta mūsų istorijos lapuose jį minėti, nes jo raštuose visi lietuvius liečiantieji spėliojimai ir tvirtinimai yra tendencija lietuvius niekinti, lenkus ir bendrai paėmus, slavus aukštinti ir girti? Juk jis buvo didelis lietuvių priešas" (Balys Pupalaigis, Naujienos, š. m. IX.18).

Taigi, Pupalaigiui kyla klausimas. Policininkas įlindo į istoriją ir jam kyla klausimas, gal vertėtų ką įkišti į daboklę už tvarkos ardymą. O gal reiktų visuotiniam susirinkime apsvarstyti ir Joną Dlugošių pašalinti iš Bendruomenės?

Vargšeli politinis emigrante, ne tau Dlugošių teisti! Tik atsitiktinai sužinojai apie Dlugošių. O beveik visa senoji Lietuvos istorija yra surankiota ir sudėliota iš tendencingų, iškraipytų, pilnų melo šaltinių. Lietuvos istorija yra daugelio metų darbas žmonių, daugiausia nelietuvių, kurie visą savo gyvenimą skyrė medžiagos rinkimui, studijavimui, svarstymui, faktų tikrinimui. Tie žmonės išsprendė klausimą, kuris iškilo emigrantui, viskuo besidominčiam, viską teisiančiam. O tu, politinis emigrante, verčiau pagalvotum, ką ateity istorikas pasakys apie tave, jei iš viso ras reikalo ką pasakyti. Juk ir XIX a. pirmosios pusės mūsų politiniai emigrantai veikė, net ir memorandumus rašinėjo, o šiandien kam tai įdomu?

Ši proga tinkama priminti liguistam išeivių palinkimui teisti. Vietoj palinkimo teisti būtų daug geriau palinkimas stebėti įvykius, mūsų ir viso pasaulio gyvenimo eigą -- stebėti, svarstyti ir pasidaryti išvadų.

Štai turiu pasidėjęs seną dipi stovyklos papkę su dokumentais. Radau išmestą vienoje stovykloje, kai dipi skubiai ruošėsi kelionei per Atlantą. Iš popierių matosi vieno Lietuvių Bendruomenės teismo veikla. Pvz., vienas žmogus už pletkus apie aukštus stovyklos pareigūnus "Lietuvos tautos vardu" nuteistas per septynias paras švarinti stovyklos išvietę.

"Lietuvos tautos vardu"? Kaip gi kitaip! Prieš dvidešimt metų stovyklose pradėjus, tradicija tebetęsiama kuo plačiausiai. Kas tik prabyla nestandartine kalba, tuojau apšaukiamas tautos išdaviku. Ypač mėgiamas kaltinimas komunizmu.

Ką nors kaltinti tautos reikalų išdavimu iš tiesų nėra jau taip paprasta. Tautos reikalų išdavimas yra laikomas vienu didžiausių žmogaus nusikaltimų. Jokiame krašte tokie išdavikai nėra glostomi. Tik -- šis baisus nusikaltimas turi būti įrodytas. Kai kaltinimais švaistomasi be atsakingumo, tada reikia paieškoti, ar nėra nusikaltimas taip neatsakingai švaistytis. Jei išdavikais apšaukiamieji iš tiesų ir yra išdavikai, tada kaltintojai yra tvarkoje. Bet jei ne! Tada reikia pažvelgti, ar patys kaltintojai nėra išdavikiški niekšai.

Tai nėra tušti žodžiai. Yra pagrindo tikėti, kad mūsų tauta ir toliau gyvens. Ateity grūdus nuo pelų kas nors atskirs. Laikas darbus pasvers. O ar visi turi svertinų darbų, kurie neatsakingai šūkauja?

II.

Į teisėjus linkusiems raševoms buvo labai skaudus Vienybės suvažiavimas. Daug kas laukia ir linki Vienybei "noglos smerties," o visgi šių metų suvažiavimas savo nuotaikomis ir dalyviais toli pralenkė pereitų metų suvažiavimą, parodė ryžto dirbti ir gyventi. Paryškėjo vienybininko veidas, tikriau -- vienybininkų veidai. Mūsų laikraštų sutelpa gan įvairių pažiūrų žmonės. Juos jungia troškimas mūsų lietuviškame gyvenime turėti ko nors nauja, judraus, reikšmingo. Daug kas čia abejoja mūsų visuomeninio gyvenimo dogmomis, nors kietai pasilieka prie tautinio nusistatymo. O ir dogmomis abejoja kas kuo nori ir kiek nori. Taip susitvarkius, niekas nekliudo bet kurį lietuviško gyvenimo reiškinį apžvelgti ne iš vienos pusės. Partiniais kvaituliais besisukančiųjų tarpe tai yra didelis laimėjimas. Kai dauguma lietuviškos spaudos tešviečia tik savo ideologijos šviesa, tai Vienybė siekia visų spalvų spektro.

III.

Už Vienybės suvažiavime iškeltas mintis ypač aš (reiškia, Girnakalis) ir Pranė Lapienė susilaukėme spaudoje reakcijos. Kad mus kritikuoja, nėra bloga. Galėtų kritikuoti net ir Vienybėje. Neklaidingumo nepripažįstame net sau.

Ko vertos neklaidingumo iliuzijos, matome iš tokio pavyzdžio. Prieš šimtą metų buvo rastas popiežius esąs neklaidingas tikėjimo dalykuose. Aišku, kad Katalikų Bažnyčia turi tokių tiesų, kuriomis katalikas negali abejoti. Tas, kas atstovauja tokių tiesų tyrumą, negali būti tikinčiųjų laikomas galinčiu klysti. Bet neklaidingumas buvo suprastas ir ten, kur painiojasi visokios žmogiškos prigimties padiktuotos vertybės.

Tęsiama 8 psl.

STEBĖTOJO PASTABOS

Pernai Lietuvon įleista apie 80 Amerikos ir kitų kraštų lietuvių; šįmet įleista apie 200, gal daugiau. Kai kurie pasakoja "blaivius" išpūdžius, pasak Kanados Tėv. Žiburių reporterį. Lėktuve iš Maskvos Vilniun buvę malonu išgirsti tarnautojus lietuviškai kalbant. Leista lankyti Vilnių, Kauną (trumpai), Druskininkus ir (retiems) gimtinį kaimą -- vis su "palydovais." Kaimas maisto turi, o žmonės vaišingi. Apsirengę iš siuntinių. Visi labai domisi gyvenimu Amerikoje: klauso radijo programų ir godžiai skaitė rašytojo J. Baltušio gana objektyvius įspūdžius iš kelionės po Ameriką. Gyvenimo palengvinimų tikisi aštrėjančio rusų-kinų ginčo.

•

Amerikos lietuvių spauda neteko rašlaus žurnalisto, mirus Pr. Dailidei. Mūsų spaudai, sakoma, parašęs apie 400 straipsnių. Jų ryškioji savybė buvo vis mokyti Washingtono viršūnes kaip "be klaidų" vesti užsienio politiką (Pr. Dailidė savo metu buvo Lietuvos diplomatas). Kadangi viršūnės mūsų spaudos, turbūt, neskaito, velionio rašlumas bene mažo svorio teturėjo. Vidaus mūsų gyvenimui P. Dailidė, jei pažiūrų ir turėjo, jų viešumon nekėlė ir jokių "linijų" nevarė.

•

1958 metų rudenį į Sovietijos pradines bei vidurines mokyklas įstojo 29 ir pusė milijono mokinių. Šį rudenį buvo numatoma, kad įsiregistruos 42 mil. Rusų spauda jau ima svarstyti kur gauti gerų darbų šiam pagausėjusiam jaunimui? Su tolygiu klausimu vargsta ir Amerika. Rusai kelia klausimą skatinti "bedarbius" vykti Sibiran, kur esama daugiau progų. Be abejo, numatomasis nedarbas palies ir Lietuvos jaunimą, kuris taip pat bus skatinamas važiuoti.

•

Vienas N. Y. Times redaktorių, James Reston, rašo: Jungtinės Tautos gyvena liūdnas dienas. Organizacija buvo sukurta pasaulyje taikai išlaikyti, bet tos taikos nėra. JT bejėgi Vietnamė. Po veik 30 metų siekimų suvesti Indiją ir Pakistaną prie vieno stalo susitarti dėl Kašmiro, štai, jos abi, sulaužydamos visus JT principus, kariauja. Tačiau įdomu, kad JT organizacija pasauliui darosi būtinesnė, kuo labiau jai nepavyksta. Kadangi kardas pasaulyje taikos nepalaiko, žmonija yra verčiama ieškoti kitų priemonių. Čia JT ras savo rolę. Jos pagrinde, atrodo, bus vis platėjąs kooperavimas tarp Amerikos ir Sovietijos, nes tai jos abi turi pajėgumo, turtų ir ginklų tokius karus kaip tarp Indijos ir Pakistano sudrausti.

•

Amerikos lenkai nesidžiaugia, kad čia gimęs jų tautietis Gronouski nušalintas iš prezidento Johnsono kabineto, o paskirtas Lenkijai ambasadorium. Jo vieta pavesta airiui, sakoma, tokių gabumų politikui kaip buvo prie Roosevelto Farley. Įvykis įrodo, kad vidaus politikoje airiai vis dar "vyresni broliai" negu lenkai.

•

Drauge skaitome eilę iš Lietuvos atvykusios St. Rūkienės pasakojimų. Sako: Lietuvoje yra pakankamai įvairių mokyklų. Dauguma jų lietuviškos. Beveik visas Lietuvos jaunimas mokosi.

•

Lietuvoje paminėta 100 metų gimimo sukaktis latvių poetui Janiui Rainiui, gerai mokėjusiam lietuvių kalbą. Stebėdamas istorinius lietuvių ir latvių "šaltus karus," jis anuomet paklausė:

Kokios kalnų sienos,
Kokios gilios jūros,
Stojo skersai kelio,
Draudė eit bendrai?

•

Vilniaus Tiesa paskelbė keletą Rainio eilėraščių, rašytų, rodos, 1921-1927 m., kurių mintys tinka ir mūsų dienoms:

Mums draudžiama laisvai
pasisakyti
Dėl savo žmogiškųjų teisių
Dar Latvija nėra laisva --
Tegul todėl tebus amžinai
gyva
Mintis jai pergalę laimėti!

Mes

Atkelta iš 4 psl.

kiek anksčiau šitaip nupasakojo: "Lietuviškas laikraštis pasidarė ne realus gyvenimo vadovas, dabarties problemų nagrinėtojas, tikrų pasaulio įvykių informuotojas, naujų idėjų ir minčių skelbėjas ir ieškotojas, bet nuolankus palaidos visuomenės tarnas ir visokių praeities įvykių ir pliauškalų rinkinys."

■

Todėl Vienybės "moterų" ambicija nesiekti šitokių "uždavinių," man rodos, yra garbinga, o jų "pyktis" neteisybėms ir melams, yra sektinas pavyzdys. Gaila, kad Žemelis nenurodo nė vieno "prieštaravimo," ar "neaiškumo," ar "atsiskyrimo" fakto, todėl sunku atsiliepti į jo priekaištus. Bet, rodos, jis privalėtų suprasti, kad Vienybė kaip tik siekia kelti "reikalą pažinti pavergto krašto gyvenimo sąlygas," nuo kurio pažinimo didžioji mūsų spaudos dalis ligšiol (kol neatsirado "trečias frontas," sukėlęs "Pietų Amerikos rūšies revoliuciją") savuoju "realizmu" grasė ir tautos reikalams kenkė. Reikia atiduoti pagarbą "ambicingoms ir piktoms" Vienybės moterims, kad jos nenorėjo (kaip nenorėjo ir Tysliava) Vienybę paversti "pliauškalų" laikraščiu.

IŠKILMĖS PRIE LAISVĖS STOVYLOS

NUOTRAUKOS
S. NARKĖLIŪNAITĖS

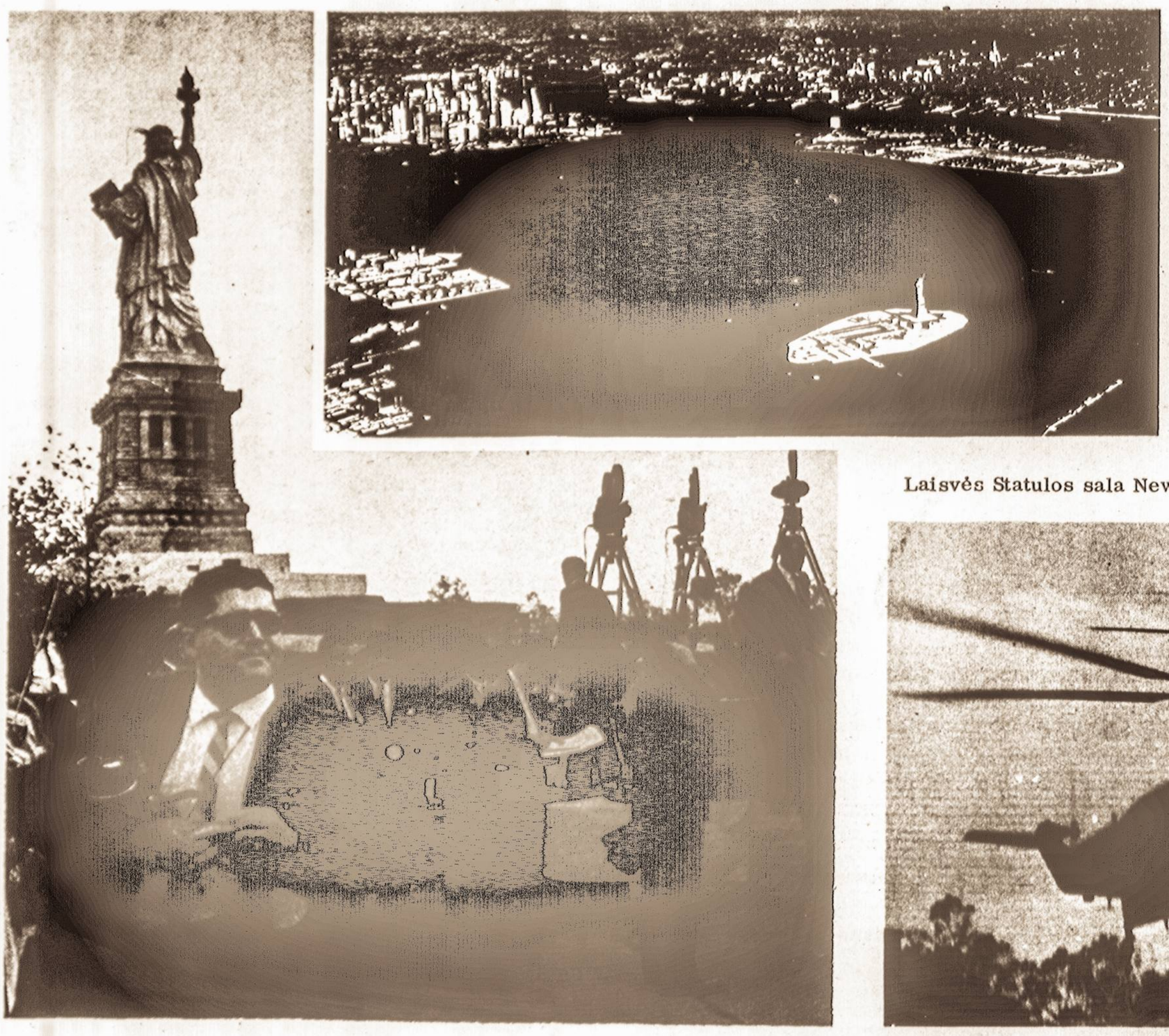

Laisvės Statulos sala New Yorko dangoraižių fone.

Korespondentai ir fotografai rikiuojasi filmuoti į iškilmes helikopteriu atskrendantį Prezidentą Johnson.

Tokie pakrančių sargybos laiveliai lydėjo JAV viceprezidentą H. Humphrey, vykstantį į Laisvės Statulos salą.

Saugumas tikrina svečių kvietimus ir spaudos atstovų kredencialus, prieš lipant į "Miss Circle Line" laivą, kuriuo buvo plaukiama į Laisvės Statulos salą.

Prezidentą Johnson pasitinkant...

Iškilmėse dalyvavo buvęs New Yorko senatorius J. B. Keating.

Prezidentas Johnson pasirašo naująjį imigracijos įstatymą Laisvės Statulos saloje spalio 3 d., dalyvaujant jo žmonai , JAV viceprezidentui H. Humphrey ir žmonai, senatoriams Kennedy ir kt. aukštiems pareigūnams. Tolumoje, matyti kandidatas į New Yorko mėrus John Lindsay.

Prezidentas Johnsonas iškilmių dalyviams padovanojo atminčiai po plunksną, bet, deja, ne visiems pavyko gauti.

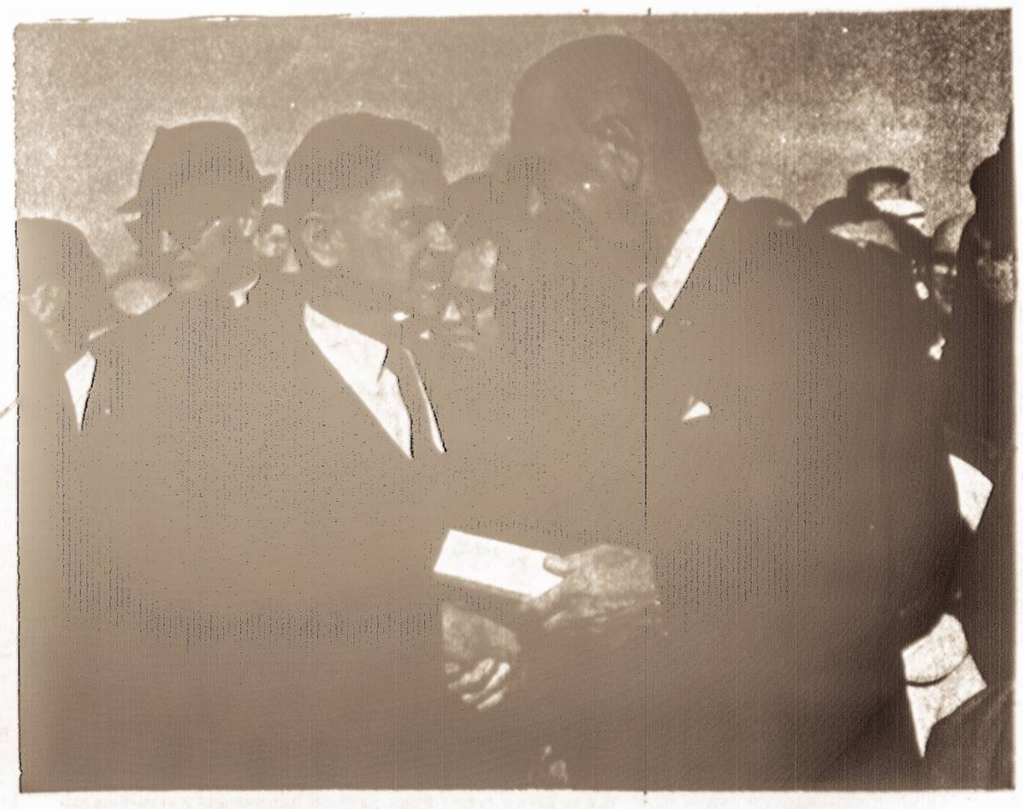

Prezidentą Johnsoną sveikina Michael Cieplinski, Valstybės sekretoriaus padėjėjas, kuris į iškilmes specialiai atvyko iš Washingtono.

Vykstant į Laisvės Statulos salą,buvo gera proga nuomonėmis pasikeisti su Kongreso nariais. V. Tysliavienė apie lietuviškus reikalus kalbasi su senatorium iš Connecticut Thomas Dodd. Toliau matyti Atstovų Rūmų Speakeris McCormack.

Pokalbis su rusiško dienraščio leidėju Shimkin ir Madame Tolstoy, kuri jau daugelį metų vadovauja rusų šalpos fondui. Ji yra pagarsėjusio autoriaus L. Tolstojaus duktė.

Iš kairės ir iš dešinės

Atkelta iš 5 psl.

Per šimtą metų buvo prirašyta daug enciklikų. Visos jos buvo geros, tikri šedevrai, ypač pasiskaičius katalikiškos spaudos propagandos. Ir lyg ant juoko, po šimto metų iš atsilikimo per plačiai suprastą neklaidingumą gelbsti drastiškos reformos. Žmogus žmogumi lieka. Enciklikos labai gerai aprėpė detales, bet nebuvo aprėpta naujųjų laikų gyvenimo visuma. Mes klystantys žmonės, maldaujam malonės... Tokia žmogaus dalis. O iš kitos pusės -- Marksas buvo sociologas, L. Karsavino pasakymu, ne pats geriausias XIX amžiuj, o XX amžiuj yra daug geresnių sociologų už XIX-jo amžiaus sociologus.

Nuo tolimų didelių pavyzdžių grįžus prie mūsų lietuviškųjų, tenka pastebėti, kad lietuviškumas nėra vien lietuvių sentimentas. Lietuviškumas turi turinį. Tas turinys turi savo vertę. Mūsų kraujas mus įpareigoja būti lietuviais, bet ne vien kraujas. Mūsų gyvenamoji kultūra irgi įpareigoja mus būti lietuviais, bet ne vien kultūra. Čia turime ieškoti lietuviškųjų dogmų, o ne ten, kur kas sumanė ką nors žaisti laisvinimo motyvais, ir ne ten, kur kas nors išeivijoje susimanė savo brolius teisti.

IV.

Laikai keičiasi. Prieš keleris metus Kizinio redaguotas Darbas sukėlė lietuvių pasipiktinimo audrą, pateikdamas neįprastą dabarties Lietuvos gyvenimo interpretavimą. O dabar jau retame laikraštv neatsiranda medžiagos, kad reikia ryšio su tautos kamienu, reikia tautos kamienu domėtis, dalintis laimėjimais ir vargais. Dabar jau būtų juokingi tautiškos spaudos įspėjimai nerašyti į Lietuvą laiškų, nesiųsti siuntinių, neskaityti iš anos pusės laikraščių. Dabar kai kurie laikraščiai plačiai verčiasi anos pusės spaudos perspausdinimu. Plačiai buvo nuskambėjęs Algimantas Šalčius. Jis padarė kai kurių klaidų, bet drauge atliko ir reikšmingą darbą. Jis ir buvo "nuteistas," pašalintas iš Lietuvių Bendruomenės. Žinoma, dėl to gėda ne jam, o Bendruomenei.

Nuolat išgirstame ar tai Lietuvą pažįstančiųjų ar pasaulinę situaciją studijuojančiųjų balsus. Ne tik Greimas, Zundė, Šilbajoris ir daug kitų (į eilę įskaitant ir alvudininkų nemalonėn patekusį Urnežį) -- jau daug balsų skamba visai kitaip, nei tradicinė laisvinimo linija reikalauja. Daug kas jaučia tremtiniško akligatvio ar tai komiškąją ar tragiškąją pusę, bet neišdrįsta ar neranda reikalo prabilti.

O kokia ligšiolinės išeivių ideologijos ateitis, galima lengvai pamatyti palankius jų minėjimais vadinamus susirinkimus. Kur jaunimas? Laukti stebuklo, kad padėtis pasikeis iš karto, nėra pagrindo.

V.

Vienybę ir ypač mane, Girnakalį, suvažiavimo proga kai kuri išeivių spauda paminėjo piktu. Mane įtarė sovietų tarnautoju, net moterų suvedžiotoju, o mano atsidavimu komunizmui net neabejoja. Iš savo pusės turiu pastebėti, kad Vienybė ir joje parašytieji straipsniai yra visiems prieinami. Religijos srity nemėgstu įžeidinėti netikinčiųjų, pats esu griežtai nusistatęs prieš kai kurių tikinčiųjų bandymus tikėjimą painioti su visokiomis politikomis, bet kas mano straipsnius atidžiau paskaitė, tas ne kartą matė, kad turi reikalo su tikinčiu žmogum. Taip pat ne kartą rašiau ir apie rusus, niekad nevadinau jų lietuvių tautos draugais, o vis pabrėžiau jų pavojingus užsimojimu slietuvių tautos atžvilgiu. Įdomus toks komunistas — laikąsis religijos ir nusistatęs prieš rusus — ar ne? Neparašiau dar, kad rusai yra Lietuvą okupavę, bet neparašiau ir kad neokupavę.

Kol Pranė Lapienė kiekviename pabėgėlyje įžiūrėjo persekiojamą Lietuvą, tol ji buvo gera. O ar buvo pakankamai geri lietuviai tie, kurie josios globos patyrė? Ne kokiais botagais, o jų pačių laiškais pila padykusiems tautos vaikams kailį.

VI.

Likimas būtų be logikos, jei išeivių uždavinys būtų grįžti ar pasukti į komunizmą. Ne tam buvo bėgta. O lietuvių tauta šiais laikais gyvena tokį sudėtingą ir komplikuotą gyvenimą, kad ir išeivijai būtų per pigu savo misiją suprasti tik kaip šūkavimus, kaip Greimas pasakė -- verkšlenimus ir trimitavimus. Jau suspėjo E. Čekienė kovon su Greimu pasikviesti Basanavičių su kolegomis, kurie būk tai išverkšlenę ir ištrimitavę Lietuvos laisvę. Mat, Čekienė galvoja, kad dabar ir nereikia galvoti, užtenka tautinio atgimimo laikų stiliaus.

Veidu į tautą? Ar tam, kad būtų patogiau spiaudyti? Ne, širdimi į tautą! Visu gyvenimu ir darbais į tautą!

N. Petrulio kūrinys - "Skulptorius J. Mikėnas".

Lietuvoje

Vilniuje išleistos komp. K. Galkausko "Pjesės fortepijonui." Konradas Kaveckas ta proga rašo:

"Komp. K. Galkauskas, visą savo ilgą amžių dirbęs muzikos srityje, parašė eilę vertingų kūrinių. Jo pjesės fortepijonui, kurias rūpestingai surinko ir redagavo Konservatorijos vyr. dėstytoja A. Baltrėnienė (kompozitoriui gyvam esant, ji šiuos kūrinius pirmą kartą ir atliko), turi žavių muzikinių momentų.

Muzikiniai vaizdeliai "Užpoliarėje," "Kaime," "Miškas naktį," "Upelis" ir kt. savo turiniu artimi jaunystės pasauliui. Plačiau išvystyti trys preliudai, kurie reikalauja aukštesnės atlikimo technikos; turiningos muzikinės mintys nuaidi "Elegijoje" ir "Noktiurne." Leidinyje vykusiai sužymėta pedalizacija, sunkesnėse vietose -- pirščiavimas. Gaila, kad rinkinyje netilpo autoriaus variacijos fortepijonui lietuvių liaudies dainų tema."

LENKŲ POETĖS VIEŠNAGĖ

Dvi savaites Lietuvoje viešėjo žinoma lenkų poetė Ana Kamienska. Be skaitingų poezijos rinkinių, Kamienska atskiromis knygomis yra išleidusi bulgarų, čekų ir slovakų bei rusų liaudies dainų rinkinius; už bulgariškąjį rinkinį poetė buvo apdovanotas Bulgarijos PEN klubo premija.

BEAME - O'CONNOR - PROCACCINO

kartu su

JOHNSON, HUMPHREY, KENNEDY

daugiau pasitarnaus lietuviams

Balsuokite už Demokratus - eilėje B

Balsavimai bus lapkričio 2, antradienį

PREZIDENTAS JOHNSON

BEAME
J. MERUS

O'CONNOR
J. TARYBOS
PREZIDENTUS

PROCACCINO
L. KONTROLIERIUS

VICEPREZIDENTAS
HUMPHREY

SENATORIUS
KENNEDY

Sponsored by the Independent Citizens Committee for the election of Beame, O'Connor and Procaccino; B. Bernard Greidinger, Treasurer, Hotel Summit, New York

AKTUALI ISTORINĖ KNYGA

J. GOBIS

N. E. Sūduvis "Vienų vieni"

Tęsinys

Paimkime porą pavyzdžių: kai Paragvajaus vyriausybė įtraukė savo tautą į karą (1865-1870) prieš Braziliją, Argentiną ir Uragvajų dėl priėjimo prie jūros, tai paragvajiečiai kariavo žiauriai ir heroiškai, bet heroizmas pasibaigė tuo, kad priešas bemaž visus kovai tinkamus vyrus išžudė, Paragvajų okupavę valdė 8 metus, pokariniai paragvajiečiai ilgą laika buvo "moterų tauta," nes tebuvo likę moterys, vaikai ir liguisti seneliai. Paragvajus tą karą pradėjo su 525.000 gyventojų, o jį baigė -- su 221.027 gyventojais (1871 m. metų statistika), tad ar buvo Paragvajui naudinga toks heroizmas, kuris buvo panašus į tautos savižudą! Partizaninis karas Lietuvoje 1945-1952 buvo panašus į žydų sukilimą prieš Romėnų okupaciją, kuris pasibaigė Jeruzalės išgriovimu ir bemaž visų žydų išvežimu į verguvę. Žydai kovėsi herojiškai, bet Izraeliui būtų buvę geriau, jei to herojiško sukilimo nebūt buvę. Pirmojo Pasaulinio karo eigoje 1915 m. balandžio 24 turkai nacionalistai pradėjo savo armėnų masakrą: išžudė 300 jų vadų už tai, kad jie susirinkę į slaptą konferenciją nutarė rengtis sukilimui prieš Turkiją, su Rusijos pagalba susijungti su Rusijos Armenija ir po to siekti nepriklausomos valstybės statuso savo tautai. Kai tik turkai sužinojo, iš karto ėmė visus armėnus vyrus žudyti be teismo ir be pasigailėjimo, o moteris su vaikais varyti per dykumas į Mesopotamiją ir Siriją. Pakeliui į tremtį turkai durtuvais žudė moteris ir vaikus ir tik pačias gražiausias merginas grobė į haremus. Kas iš moterų ir vaikų nebuvo nudurtas, tas mirė dykumose nuo bado ir nuovargio. Prieš šitą masakrą Otomanų Turkijoj gyveno apie 2.700.000 armėnų, po šitos operacijos teliko apie 85.000 armėnų Turkijos teritorijoj. Siriją ir Mesopotamiją (Iraką) pasiekė labai menkas tremtinių kiekis, o su ginklu rankoje tepasipriešino vienas armėnų kaimas. Caristinė Rusija gal nenorėjo, gal nepajėgė gelbėti armėnų. Ir armėnai buvo "vienu vieni." Kas prekiavo Armenijos likimu?!... Taip galėjo ir Stalinas pasielgti su lietuvių tauta, jei nebūtų joje buvę kvislingų -- komunistų ir jų simpatikų, jei nebūtų buvę vadinamų "liaudies gynėjų".

Jei lietuvių sukilimas būtų buvęs vieningas, tai lietuvių tauta galėjo būti "vieningai" eksterminuota. Sūduvio knyga rodo, kad 1941 metais Aktyvistų Frontui vadovavo politiniai pabėgėliai iš Vokietijos; jie siuntė ryšininkus per sieną su Vokietijos žvalgybos žinia ir globa. Ir partizaninį karą sukurstė Vilkai -- vilkai kontante su Vakarų žvalgybomis ir taip pat siuntė savo ryšininkus ne kautynėms, o sukilimui kurstyti. Sovietų armijai stovint prie Elbės, tas partizaninis sukilimas buvo lygus masinei savižudai. Ir neatrodo, kad partizanai būtų visuotinai gerbiami: juk jie kelis metus naktimis terorizavo kaimiečius, o dienos metu tuos pačius kaimiečius terorizavo vad. "liaudies gynėją" arba "stribai."

Stalinas piktas, klastingas valdovas, bet su lietuvių tauta dėl jos partizaniško sukilimo pasielgė humaniškiau negu romėnai su sukilėliais žydais ir "jaunaturkiais" su vos pradėjusiais galvoti apie sukilimą prieš Turkiją su jos priešo Rusijos pagalba armėnais. Buvo proga parodyti kartaginišką herojizmą 1940 metais ir tada pradėti partizaninį karą prieš okupantą. Tą progą praleidus, reikia laukti tarptautinės situacijos pasikeitimo.

Neatrodo, kad būtų logiška skirstyti savo tautiečius į kvislingus ir herojus. Kai mes be šūvio priėmėme Sovietų armijos okupaciją ir aktyvistų sukilimu rėmėm Hitlerio žygį į rytus, tuo visi tapome arba Stalino arba Hitlerio kvislingais. Katrie iš jų Lietuvai geresni, sunku apskaičiuoti, kaip sunku pasakyti, ar Stalinas ar Hitleris buvo geresnis žmogus; o herojų yra lygiai komunistų ir fašistų eilėse. Sūduvis nepalankiai atsiliepė apie "prisitaikėlius," apie "prisitaikėlinį" žmogų (356 pusl.) nors prisipažįsta, kad prisitaikėlis nebūtinai turįs būti paveiktas sovietų įtakos; jis galįs būti paveiktas ir savo logikos. 357 p. Sūduvis Vienybės laikraščiui prikiša tendencijas "kartoti sovietinius kaltinimus lietuviams Vakaruose." Tuo knygos autorius prieštarauja pats sau ir save kaltina, nes jis 135 pusl. konstatuoja tuos pačius faktus -- Klimaičio žygį, savanorių dalinius ir net batalijonus žydams žudyti, tai koks skirtumas tarp Vienybės ir Sūduvio knygos! Argi Sūduvis tikras, kad visi tie daliniai ir batalijonai pasiliko Lietuvoje ir nė vienas masių žudikas nepasitraukė į Vakarus?!

225 pusl. Sūduvis teigia, kad "moralinis, patriotinis, religinis momentai priklauso partizano asmenybės esmei," o kitur rašo, kad partizanų "Aitvaro" organizacijos žinioj buvo teroristų grupė. Argi terorizmas suderinamas su krikščioniška morale ir religija?!

Nuo 1926 m. gruodžio 17 lietuvių tautos valios reiškėju buvo vienų vienas tautos vadas; nuo 1940 m. birželio m. tautos valios atstovybė tapo kompartijos monopoliu; 1941 m. birželio m. tautos valią monopolizavo Aktyvistų Frontas; vokiečiams iš Lietuvos pasitraukus vėl kompartija kalba tautos valios vardu, o emigracijoj vadinamieji veiksniai pretenduoja būti vieninteliais tautos valios šauklialis. Aplamai, nuo 1926 m. gruodžio 17 lietuvių tautos valia yra pagal partines programas klastojama, savaip interpretuojama, iškreipiama. Tikru tautos valios reiškėju tegali būti politinės grupės, laimėjusios daugumą laisvuose, demokratiškuose parlamento ar prezidento rinkimuose. Tokių rinkimų Lietuva neturi nuo 1926 m. gruodžio 17 d. Ir laikinoji vyriausybė neturėtų didžiuotis tikru tautos valios reiškimu.

Lygiai nelogiška politinius išeivius laikyti šimtaprocentiniais patriotais, idealistais, herojais, o Lietuvos komunistus ir jų remėjus kvalifikuoti kaip ne patriotus, parsidavėlius, neidealistus, opurtinistus ir "prisitaikėlius." Anglijoj neseniai vienas jaunuolis išrado tikslų aparatą lyties meilės įtampai matuoti. Gal būt bus išrastas aparatas ir patriotizmui matuoti; tuo kart bus aišku, ar nacionalistas, ar komunistas, ar demokratas yra didesnis patriotas. O kol tokio aparato nėra, geriau niekam nesireklamuoti ypatingos rušies patriotizmu. Pilietiniuose karuose heroizmą lydi niekšybė, kraujotrošką; dorybė eina greta su niekšybe, todėl nėra teisinga revoliucionierius tik niekšinti, o reakcionierius -- nelygstamai idealizuoti.

Pabaiga

VYTAUTAS ir VANDA ZELENIAI iš New Yorko persikėlė gyventi į Los Angeles ir jisai pats, būdamas TV ir radio specialistas, pradėjo dirbti pas Praną Kerši. Zeleniai augina du mokyklinio amžiaus vaikučius. Visa šeima džiaugiasi vietos pakeitimu, o ypač sūnus Laimutis, kuriam gydytojai patarė ieškoti sausesnio ir geresnio klimato.

Jonas Kelečius

"JONĄ KELEČIŲ pažįstame kaip talentingą aktorių ir ši paroda ne vienam gal bus ir staigmena. Kelečius, tačiau meno gerbėjų rateliuose nėra naujokas ir jo kūrinių randame visoje eilėje privačių kolekcijų. Užaugęs Rokiškio apylinkėse, Jonas paveldėjo ne tik aukštaitišką meilę gamtai, bet ir spalvai pajautimą, kurio vedinas tapybos studijas pradeda Hanau dailės studijoje, Vokietijoje. Atvykęs Amerikon, baigia Institute of Lettering and Design Chicagoje ir toliau studijas tęsia Chicago Art Institute. Studijuodamas pas įtakinguosius menininkus, Kelečius priima jų metodus, tačiau nepraranda savo veido, išlaikydamas savitą charakterį kaip tapytojas-koloristas.

Drobėje, kaip ir scenoje, Jonas išsiveržia gaivališka ekspresija, kurioje nerasime nei raidinio realizmo, nei kraštutinio abstrakto -- joje rasime plačią spalvų viziją, būdingą Kelečiui.

Čiurlionio galerija džiaugiasi galėdama čikagiečiams pristatyti pajėgų ir daug žadantį dailininkų šeimos narį" taip rašė dail. Adolfas Valeška, Jono Kelečiaus dailės parodos Čiurlionio Galerijoje kataloge. A. Valeška taip pat tarė ir žodį parodos atidarymo iškilmėse. Čia, be jo, kalbėjo ir dail. Bronė Jameikienė (angliškai) ir dr. Petras Daužvardis.

Parodoje išstatyti 34 darbai, daugumoje peisažai. Į jos atidarymą atsilankė apie 200 asmenų. Ji uždaroma spalio mėn. 3 d.

E. TYL.

-- Vilniaus aktorių namuose įvyko sezono atidarymas. Aktoriai šiltai sutiko fizikos-matematikos mokslų kandidatą P. Statulevičių, kuris įdomiai papasakojo apie kibernetines mašinas, apie jų galimybes "kurti" eilėraščius, muziką, versti iš svetimų kalbų.

Ray's LIQUOR STORE

JUOZAS IR IZABELĖ MISIŪNAI

Įvairiausi amerikoniški ir importuoti gėrimai.
Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.

103-55 Lefferts Blvd., Richmond Hill, N.Y.

Tel. VIrginia 3-3544

Park Florist

Gėlės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.

MATTHEW IR ADELĖ MAŽEIKAI
Savininkai

80-15 Jamaica Avenue, Woodhaven 21, N. Y.

Telefonas: VIrginia 9-3112

GERIAUSIAS

Insurance ir Real Estate

PATARNAVIMAS PAS

John Orman Agency

110-04 Jamaica Ave., Richmond Hill,

Telefonas VIrginia 6-1

Nuotrupos iš trijų suvažiavimų

Šių metų Santaros-Šviesos suvažiavimas rugsėjo 8-12 dienomis laikomas vienu skaitlingiausių iš visų buvusiųjų. Dalyvių maksimumas prašoko 200.

Suvažiavimas, kaip ir visuomet, įvyko Tabor Farm, Sodus, Michigan. Jo programa plačiai šakota ir turiningа, aktuali ir provokuojanti suvažiavimo dalyvius domino ir neramino.

Svečio iš Paryžiaus, A. J. Greimo, kalbos žiebė naujas mintis, o jo mums neįprastas atvirumas Amerikos lietuvių auditorijoje ne vieną gąsdino ir gaivino. Dr. Greimo autocharakteristinės frazės skambėjo egzotiškai: aš kaip bedievis arba -- aš kaip ateistinis egzistencialistas ir panašūs prisipažinimai kalbėjo apie dr. Greimo drąsą skelbti ir ginti savo įsitikinimus ir pažiūras.

Tokie bedieviški pasisakymai irgi teigė, kad toji visuomenė, kurioje svečias iš Paryžiaus gyvena, yra visai kito charakterio negu mūsiškė, yra aukšto moralinio lygio, daug švelnesnio kultūrinio klimato, visai skirtingo nuo mūsų parapinio, kur kiekviena naujovė, kiekviena skirtybė šiluvinių patriotų yra puolama begėdiškiausiais prasimanymais.

Tas išgamiškas parapinis košmaras, žlugdantis tiek lietuvybę, tiek žmogybę, tobuliausiai išreikštas Stasio Ylos knygoje, "Dievas sutemose". Dėl šio smegenų produkto dr. Greimas privačiame pasikalbėjime yra pastebėjęs, kad tokiai knygai pasirodžius Prancūzijoje, ji būtų sutrinta į miltus pačių katalikų pirmą jos pasirodymo dieną.

Nukrypau į šias detales, nes Santaros-Šviesos suvažiavimas jau keliuose laikraščiuose buvo plačiai ir išsamiai aptartas.

Suvažiavime buvo įdomus ne vien dr. Greimas. Dr. R. Šilbajorio paskaita "Susitikimas su lietuvybe Maskvoje" ar stalo diskusijos, tema "Sekuliarinės ir religinės sąžinės dialogas" — buvo tikrai įdomios ir turiningos. Tiek pat buvo įdomi ir A. Landsbergio paskaita, "Literatūra dabartinėje Lietuvoje Rytų Europos kūrybos kontekste."

Iš dr. Šilbajorio paskaitos aiškėjo, kad dabartinį Lietuvos lietuvį, komunistą ar nekomunistą, komjaunuolį ar ne, netikslu vertinti pagal vieną ar kitą pasaulėžiūrą, priešišką komunizmui, nes tuo būtų nieko nepasakoma.

Tai buvo aišku ir anksčiau logiškiau ir nuoširdžiai galvojantiem. Tarybų Lietuvos lietuvis vertintinas pagal tai, kaip jis elgiasi konkrečiose gyvenimo aplinkybėse dabartinėj Lietuvos politinėj ir socialinėj struktūroj. Tokia pažiūra į tarybinės Lietuvos lietuvį kaikam gal nepriimtina, kas skirsto pasaulėžiūras į išganančias žmogaus dūšią ir neišganančias. Bet tokia primityvi pažiūra į pasaulėžiūros funkciją šiandieną baigia nykti.

Dar teko matyti Romo Sliažo filmą, "Velnio bala," pagal to paties vardo Jurgio Jankaus novelę. Romo Sliažo, neseniai baigusio filmų režisūros mokslus, planai tolimesnei veiklai reikalingi nuoširdžios paramos. Jis užsimojęs su Bostono Santaros-Šviesos skyriaus pagalba sukti antrą filmą iš M. Katiliškio romano "Miškais ateina ruduo."

Dr. A. J. Greimui kalbant New Yorke, Carnegie Endowment salėje, jo paklausyti buvo susirinkę veik vieni liberalai, vienas kitas socialistas ir keletas nacionalistų. Nesimatė žmonių iš mūsų dešiniojo sparno -- nei krikdemų, nei frontininkų, nei jų atžalyno — ateitininkų.

Nenorom kyla įtarimas, kad lietuvių visuomenės dešinysis sparnas linkęs tik į vienpusį bendradarbiavimą, lygiai kaip ir komunistai. Nebūtų per daug, teigiant, kad autoritetinės pasaulėžiūros turi nemažai bendrų bruožų, ir jų veikimo būdai dažnai sutampa. Mūsų dešinieji, apšviesti evangelijų ir apreiškimų šviesos, nori, kad tik iš jų viskas būtų imama, tik jų išmintimi naudojamasi. Tokiu atveju, pagal jų pačių premisas, su jais būtų negalimas joks bendradarbiavimas.

Pastebėtina, kad komunistai bando savo klaidas taisyti. Rugsėjo m. Tėvynės balse jie atspaudė tris Kazio Bradūno eilėraščius iš leidinio, "Sidabrinės kamanos": Pagonių ugnis. Rasa, Dialogas ir dar pridėjo trumpą K. Bradūno ir jo kūrybos charakteristiką.

Tęsiama 12 psl.

SKAITYTOJŲ DĖMESIUI!

Norime priminti Vienybės skaitytojams Chicagoje ir jos apylinkėse, kad jie patikrintų prie jų adresų esamą datą, kuri ženklina atsilyginimą už Vienybės prenumeratą. Jeigu paaiškėtų, jog Vienybės prenumerata yra neapmokėta, kviečiame tai skubiai padaryti.

Tie Vienybės skaitytojai, kurie trijų savaičių bėgyje neapsimokės už prenumeratą arba nepraneš, kuomet galės atsilyginti, ateityje negaus laikraščio. Vienybės spausdinimo ir pašto išlaidos didėja, tad neatsilyginusieji skaitytojai sudaro dar didesnių sunkumų leisti laikraštį.

Atsilyginti už Vienybę arba pranešti dėl tolimesnio prenumeravimo galima ir Vienybės atstovybėje Chicagoje — 1320 S. 48th Ct., Cicero, Ill. 60650, tel. OL 6-1357.

If you're a saver,
MORE POWER TO YOU...

GROW POWER

THAT IS!

LATEST DIVIDEND
4 1/4 % a year
ON ALL DEPOSITS

OCTOBER BONUS DAYS
Money deposited on or before
OCTOBER 15
will earn dividends from
OCTOBER 1
thereafter from day of deposit
COMPOUNDED QUARTERLY

NOW YOU MAY DEPOSIT UP TO
$25,000 in an Individual Account
$50,000 in a Joint or Trust Account
$100,000 in a combination of accounts for 2 people
For Information Telephone PResident 3-7000

THE KINGS COUNTY SAVINGS BANK

Incorporated 1860
Member Federal Deposit Insurance Corporation
Central Office
539 Eastern Parkway at Nostrand Avenue
Brooklyn, N. Y. 11216
Broadway Office
135 Broadway at Bedford Avenue
Brooklyn, N. Y. 11211
Massapequa Office
Hicksville Road at Jerusalem Avenue
(Opposite Holiday Park Shopping Center)
Massapequa, N. Y. 11760

DOVANOS ŠVENTĖMS

JŪSŲ GIMINĖMS SOVIETŲ SĄJUNGOJE

Užsakykite iš

PODAROGIFTS, INC.

220 PARK AVENUE SOUTH
New York, N. Y. 10003
Tel. 228-9547

Automobiliai: Volga, Moskvich, Zaporozhetz.
Motorciklai su prijungtu vežimėliu.
Namų ruošos elektrikinės mašinos.
Šaldytuvai. Dviračiai.
Skalbiamos ir siuvamos mašinos.

Radio aparatai, Foto aparatai
Bayan akordeonai, laikrodėliai,
Televizijos.

DIDŽIAUSIAS PASIRINKIMAS TVIRTŲ IR GRAŽIŲ MEDŽIAGŲ. Didelis pasirinkimas maisto siuntinių ir vyno. Kainos be priekaištų. PUTEVKI -- atostogos geriausiose rezortuose ir poilsio namuose Sovietų Sąjungoje.

SUSIPAŽINKITE SU MŪSŲ PREKĖMIS MŪSŲ parodos salėse. Atdara kasdien, taip pat ir šeštadieniais ir sekmadieniais. Prašykite katalogų.

Veikiančiu susitarimu su firmomis

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, Inc.
CENTRAL PARCEL SERVICE, Inc.
GRAMERCY SHIPPING CORP.
GLOBE PARCEL SERVICE, Inc.
Visi skyriai mūsų įgalioti priimti užsakymus

Skaniausia lietuviška duona gaunama
SILVER BELL BAKING CO.
A. RADŽIŪNAS, Sav.

PYRAGAI VEDYBINIAMS IR KITOKIEMS POKYLIAMS

Pristatome į namus prašome telefonuoti: STagg 2-5938

36-40 Stagg Street
Brooklyn 6, N. Y.

REPUBLIC LIQUOR STORE

JUOZAS BRUŽINSKAS
Vedėjas

322 Union Avenue
Brooklyn 11, N. Y.

Tel. EV 7-2089

WINTER GARDEN TAVERN Inc.

VYTAUTAS BELECKAS
Savininkas

1883 Madison Street
Brooklyn 27, N. Y.

(Ridgewood)
Telefonas EV 2-6440

SALĖ VESTUVĖMS ir kitokioms pramogoms. Geriausias lietuviškas maistas prieinamomis kainomis.

POLAIDOTUVINIAI PIETŪS

Sportinės nuotrupos

Edvardas Šulaitis

Kaip praneša Š. Amerikos Liet. Fizinio Auklėjimo ir Sporto Sąjungos centro valdyba, ji šaukia visuotinį suvažiavimą-konferenciją spalio mėn. 16-17 d. Čiurlionio namuose (10908 Magnolia Drive) Clevelande.

Pranešime yra rašoma:

"Pribrendo būtinas reikalas peržiūrėti sąjungos organizavinius reikalus, padaryti reikalingus pakeitimus, peržiūrėti ir papildyti naujus projektus, be kurių tolimesnis darbas vargu ar būtų įmanomas. Yra taip pat išlisa eilė ir techninių klausimų, kuriuos metiniuose suvažiavimuose nespėjame persvarstyti ir kurie taip pat reikalingi stambesnių reformų."

Kaip matome, mūsų sportininkų vadovybė yra užsimojusi padaryti didelių reformų. Reformos, be abejo, yra geras dalykas, jeigu jos daromos naudinga ir tikslia linkme. Tikėkimės, kad tos reformos atneš visiems lietuviams sportininkams teigiamų rezultatų, o kartu ir džiaugsmo visiems tiems, kurie nuoširdžiai rūpinasi lietuviška veikla išeivijoje.

Šį pavasarį pasirodė vienas anglų kalba leidžiamo lietuvių sporto žurnalo -- Lithuanian Sports Review numeris. Toks angliškai spausdinamas žurnalas būtų naudingas tuomet, jei turėtume periodinį sporto leidinį lietuviškai. Priešingu atveju -- darosi keista, nesuprantama, net juokinga. Tas neseniai buvo užakcentuota Dirvoje tilpusiame rašinyje.

Gal tokį leidinį angliškai išprovakavo noras pasigarsinti apie krepšininkų kelionės P. Amerikoje ir Australijoje, gal koks nors Poviliukas ar Jonukas norėjo pasirodyti, kad jie moka angliškai rašyti arba lietuviškai nesuprantantiems norėjo savo raštus parodyti. Gal buvo ir kitokių, toli gražu nelabai jau dėmesio vertų priežasčių, paskatinusių išplaukti į "plačiuosius vandenis."

Lauktume, kad sportinė vadovybė imtų vėl leisti periodinį leidinį lietuviškai. O tą žaidimą su angliškų žurnaliuku anie vyriokai galėtų tęsti: nuostolio (ir naudos) daug nebūtų.

TRUMPAI

* NEW YORKO LIETUVIAI futbolininkai pirmose pirmenybių rungtynėse prapylė airių Shamrock vienuolikei 0:6 (0:3). Rezervinė taip pat turėjo pasiduoti Shamrock rezervinei 0:5.

Geriau sekėsi Chicagos Lituanicos futbolo komandai, kuri po pergalės prieš Atlas (2:1), sukirto ir lenkų Lightning vyrus 4:3. Rugsėjo mėn. 25 d. įvykusiose rungtynėse Lituanicos rezervas sukovojo su Lightning rezervu 2:2.

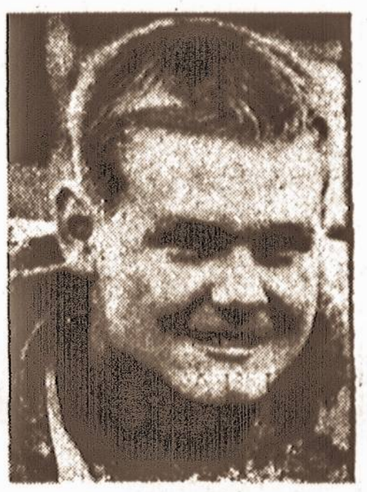

PAUL GALVYDIS, Ciceroje gyvenančių naujųjų ateivių sūnus, pradėjo žaisti Morton - East High School amerikietiško futbolo rinktinėje. Jo tėvas Vytautas aktyviai reiškiasi lietuviškoje veikloje.

* VILNIUJE IŠEINANTIS Sporto laikraštis rugsėjo mėn. 11 d. laidoje vėl patalpino nemaža informacinių žinių iš Siaurės Amerikos liet. sporto veiklos. Šios žinios įdėtos po antrašte "Iš anapus Atlanto."

VIOLETA NEŠUKAITYTĖ iš Toronto laimėjo Kanados moterų stalo teniso meisterės vardą. Ji baigmėje nugalėjo kitą lietuvaitę -- Eleną Sabaliauskaitę. Violeta yra 14 m. amžiaus.

* HAVANOJE, Kubos sostinėje, vykstančiame šachmatų turnyre po 18 ratų vedė jugoslavas B. Ivkovas (14,5 taško). Po jo sekė rusai V. Smyslovas (14), J. Geleris (13) ir kt. Pradžioje lyderių tarpe buvo ir amerikietis R. Fischer (jis žaidžia iš New Yorko telefono pagalba), tačiau 17-me rate jis prakišo prieš Gelerį, o 18-me -- prieš Cholmovą ir nukrito kiek toliau į lentelės vidurį.

* LIETUVOJE viešėjo Prahos Slovan Orbis moterų krepšinio komanda. Čekoslovakės Vilniuje pralaimėjo prieš vietos Kibirkštį 55:61, bet nugalėjo Kauno Politechniką 60:55.

* A. ZURZA, kaunietis boksininkas, yra įtrauktas į Sov. Sąjungos bokso rinktinę, kuri lapkričio mėnesį lankysis Kuboje.

Lietuviai Advokatai

S. Bredis, Jr.
37 Sheridan Avenue
Brooklyn 8, N. Y.
Tel. AP 7-7083

C. A. Voket
(Vokietaitis)
41-40 74th Street
Jackson Heights, N.Y.
Tel. NEwton 9-6620

Tel. TAylor 7-9842
THE Arlington Restaurant
ONA IR JONAS VALAIČIAI
Savininkai
385 Arlington Avenue, Brooklyn 8, N. Y.

WHITE HORSE
Tavern
BARAS IR RESTORANAS
Duodami polaidotuviniai pietūs.
PRANAS BRUČAS
Savininkas
86-16 Jamaica Ave.
Woodhaven, N. Y.
Tel. Virginia 6-9519

PRANAS BRUČAS

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS KAVALIAUSKAS
LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601 S. Second Street, Philadelphia, Pa.
Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN
(RAMANAUSKAS)
1113 Mt. Vernon Street, Philadelphia, Pa.
Telefonas: POplar 5-4110

STEPHEN AROMISKIS
(ARMAKAUSKAS)
423 Metropolitan Ave., Brooklyn 11, N. Y.
Koplyčia laidotuvėms Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME
ALB. BALTRŪNAS-BALTON
660 Grand Street Brooklyn, N. Y.
NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

JUOZO GARŠVOS LAIDOJIMO ĮSTAIGA
JOSEPH J. GARSZVA, Jr.
ANITA R. GARSZVA JOHN A. PAULEY
231 Bedford Avenue, Brooklyn 11, N. Y.
Telefonas: EVergreen 8-9770

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

Three Joe's SERVICE STATION, Inc.

85-42 Woodhaven Boulevard Woodhaven, N. Y.
Telefonas: Virginia 6-9683

VIENYBĖ

* DAIL. ČESLOVO JANUŠO darbų paroda atidaroma Clevelande, Ohio, spalio 17 d. ir tęsis iki spalio 24 d. Parodą rengia L. B. apylinkė.

* VYTAS VALAITIS, fotografas, plačiai pagarsėjęs amerikiečių tarpe, spalio 3 d. važiuodamas motociklu buvo sužeitas ir, nugabentas į ligoninę, mirė sekantį rytą. Palaidotas New Yorke spalio 8 d. Giliame nuliūdime paliko žmoną ir tris dukreles.

* JURGIUI JOKUBAIČIUI šiomis dienomis buvo padaryta operacija Veteranų ligoninėje New Yorke. Ligonis jaučiasi neblogai ir gali priimti lankytojus.

* J. KUBILIUS, Vilniaus universiteto rektorius, fizikos matematikos mokslų daktaras, šiuo metu lankose Amerikoje. Jį pakvietė Amerikos matematikai, kurie J. Kubilių išsirinko savo draugijos garbės narių. J. Kubiliaus veikalų buvo išleista anglų kalba Jungt. Amerikos Valstybėse.

* DAIL. K. ŽOROMSKIO darbų paroda Philadelphijoje atidaroma lapkričio 16 d. Parodą rengia vietos L. B. skyrius Liberty Federal Savings Banko patalpose, 204 N. Broad Street.

* KONGR. J. LINDSAY, kandidatas į New Yorko mėrus, spalio 7 d. sukvietė etninių grupių laikraščių redaktorius ir leidėjus pietų į Overseas Press Club, New Yorke. Iš Vienybės dalyvavo V. Tysliavienė. Ta proga, kongr. J. Lindsay laikraštininkus supažindino su kitais kandidatais, kurie pasakė kalbas.

* WOODHAVENE - parduodamas dviejų šeimų namas, atskiras, su dviejų automobilių garažu, netoli susisiekimo. Namas puikiai išlaikytas. Telefonuoti VI 6-4223.

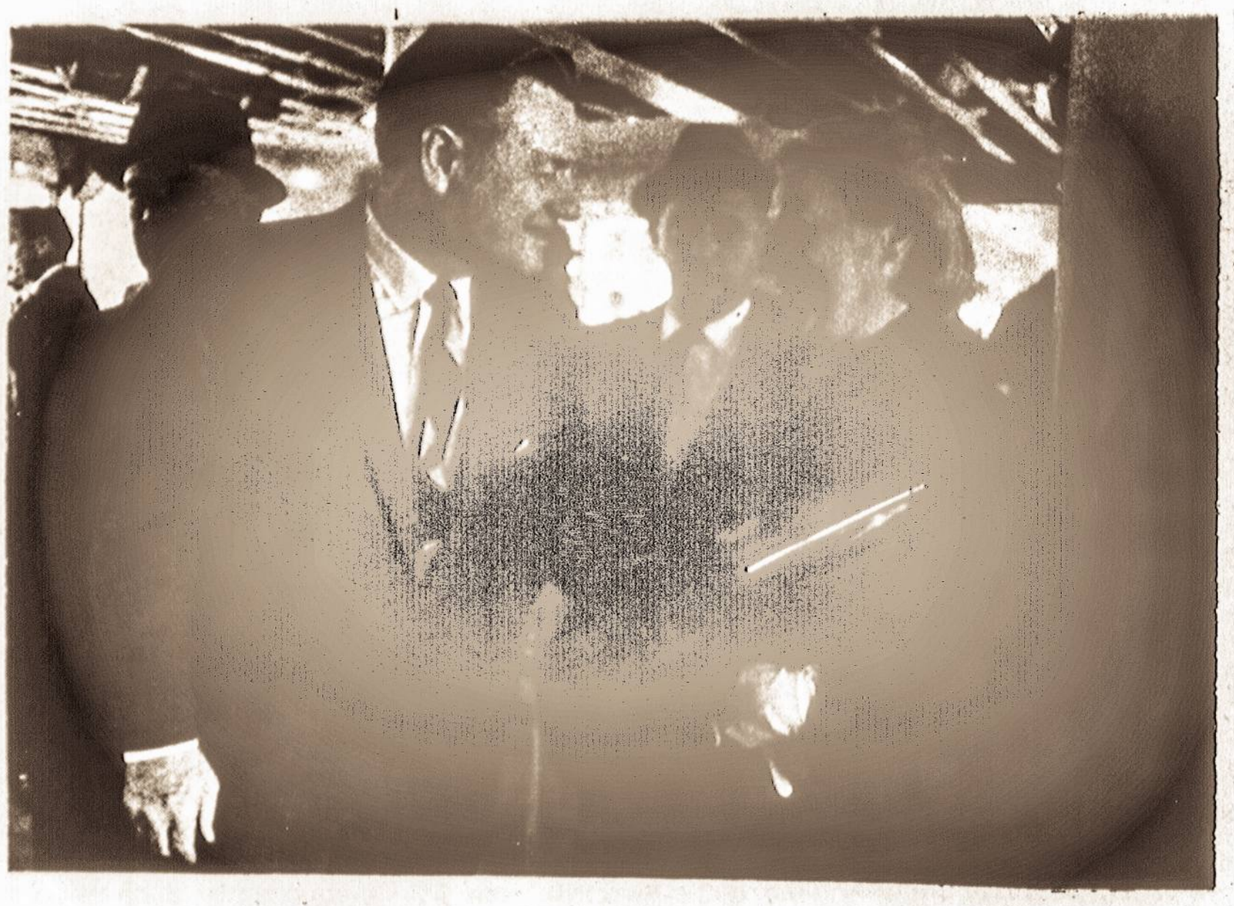

New Yorko gubernatorius Nelson Rockefeller buvo vienas iš žymesnių svečių, dalyvavusių iškilmėse prie Laisvės Statulos spalio 3 d. Iš Vienybės buvo leidėja V. Tysliavienė ir redaktorė S. Narkėliūnaitė.

NAUJĄJĮ IMIGRACIJOS ĮSTATYMĄ PASIRAŠANT...

New Yorko Laisvės Stovylos papėdėje Prezidentas Johnson spalio 3 d. pasirašė nesenai Kongreso priimtą naująjį imigracijos įstatymą, pagal kurį panaikinta iki šiol veikusi kvotų sistema, nuo 1927 m. suvaržiusi naujųjų ateivių emigraciją Amerikon.

"Dabar nebus klausiama, iš kur tu esi, bet kas tu esi ..." -- savo kalboje pabrėžė Prezidentas.

Savo žmonos Lady Bird ir dukros Luci lydimas, Prezidentas šioms iškilmėms specialiai iš Washingtono atskrido į Kennedy aeroportą, o iš ten prie Laisvės Stovylos nusileido helikopteriu.

Gerai, kad Prezidentas Johnson pasirinko šią visiems emigrantams taip gerai pažįstamą vietą naujam imigracijos įstatymui pasirašyti. Iškilmes buvo jaudinančios ir įspūdingos; kiekvienam ten dalyvavusiam, įskaitant ir Prezidentui, priminė, kad jo protėviai kada nors praeityje praplaukė šią salą, vykstant į laisvąją Amerikos žemę.

Iškilmese buvo keletas šimtų žymių svečių. Dalyvavo JAV viceprezidentas Humphrey su žmona, kai kurie Prezidento Johnsono kabineto nariai, visa eilė senatorių ir kongresmanų iš Washingtono, New Yorko ir New Jersey gubernatorial Rockefeller ir Hughes, mėras Wagner, taip pat ir demokratų bei republikonų kandidatai į New Yorko mėrus Abe Beame ir John Lindsay, JAV ambasadorius Jungt. Tautose A. Goldberg su žmona, žymesni visuomeninin-kai, valdininkai ir spaudos atstovai.

Svečiai ir korespondentai į Laisvės Stovylos salą nuplaukė laivu "Miss Circle Line." Kadangi kartu vyko JAV viceprezidentas Humphrey, tai laivą lydėjo pakrančių sargybos laiveliai.

Prezidentas Johnson savo kalboje pasinaudojo proga atsakyti Kubos premjerui Fidel Castro, kad Amerika mielai priims, kiekvieną Kubos pabėgėlį, kuris tik trokšta laisvės. Tam tikslui Kongresas yra paskyręs dvyliką su pusę milijonų dolerių ir per Miami, Floridą Kubos pabėgėliai bus įleidžiami Amerikon.

Iki šiol apie 270,000 Kubos gyventojų jau yra emigravę Amerikon ir beveik 90,000 jų tebegyvena Miami. Per sekančius mėnesius, tikimasi, Amerikon atvyks nuo 15,000 iki 30,000 kubiečių kas mėnesį.

Kokia nauda iš to nuiolio imigracijos įstatymo bus lietuviams, dar sunku pasakyti. Gal jokios, jeigu iš anapus geležinės uždangos nebus išduoti leidimai lietuviams išvykti. Bet nėra abejonės, kad lietuvių imigracija iš kai kurių kraštų gali padidėti, pav. iš Pietų Amerikos valstybių, Australijos ir Europos, ypač jei norinčiųjų atvykti tarpe atsirastų specialistų, kuriems pagal naująjį įstatymą, bus teikiama pirmenybė. (vt)

Dr. A. J. Greimas su žmona Bachuno vasarvietėje Sodus, Mich., Santaros-Šviesos suvažiavime.

V. Steponio nuotrauka

Nuotrupos...

Atkelta iš 10 psl.

Studentai ateitininkai galvoja kitaip: jie jau ieško nuoširdaus dialogo. Šių metų Studentų Ateitininkų S-gos vasaros stovykloje buvo diskusijų įvairiom temom. Diskutuota ir "Lietuvio studento skirtingi bruožai." Diskusijas pravedė istorijos studentas Augustinas Idzelis iš Michigan U-to.

Diskusijų išvados sako: "Bendrai, lietuviai studentai yra linkę laikyti pačią ateitininkų organizaciją, kuri savo tikslais ir veikla natūraliai išsiskiria iš kitų organizacijų, uždara ir snobiška. Ateitininkam reikia būtinai pradėti rodyti nuoširdumo ir asmeniško kontakto su kitais lietuviais studentais" (Dirva, Nr. 104-5).

Ateitininkai studentai, kaip misijonieriška organizacija, verta pasigailėjimo ir užuojautos. Jų dvasios vadai, vesdami juos išganymo keliu, nuveda į pelkes ir paniurkdo iki ausų: arba juos izoliuoja nuo kitų studentų arba padaro iš jų priklius selsmanus savo įsitikinimų, nereikalingų net jiem patiem.

Būdingų pasisakymų randame ir pas neolituanus. Nijolė Vaičaitytė Dirvos Nr. 101-5 straipsnyje, "Šeštasis Korp! Neo-Lithuania suvažiavimas," rašo: "Kyla nemaža pagunda tarti porą žodžių apie kol. Mažeikos įdomų atidarymo žodį. Pilnai sutinku su kol. Mažeikos pažiūromis, kad korporacija šiek tiek sustingusi savo inertiškame sentimentalizme, svajonėse. Žinoma, reikia kiekvienam korporantui asmeniškai išugdyti intelektą ir kūrybinę potenciją. Bet, kaip ir aiškiai pasirodė kai kuriose filisterių paskaitose stovyklos bėgyje, vyresnieji mums definuoja ir apriboja kas idealu, kas ne, kas praktiška, kas ne, kokie tautiniai siekimai pagirtini, kokie ne... Idomūs filisterių prieštaravimai."

Nedrįstu, nežinau, kaip įsivaizduoti jaunimą, kurį definuoja senieji. Nieko nuostabaus, kad Korporacija pusiau sustingusi! Neolituanai, apginti jaunimo statusui, turėtų sukelti revoliuciją (ne pasaulinę, o tik savo organizacijos ribose). Jaunimas privalėtų būti ištikimas jaunystei. Bet kaip revoliuciją sukelti, jei Korp! yra inertiškai sentimentali, svajingai Inertiškumas ir sentimentalumas pagrindinės baudžiauninkų žymės. Kai kam jos yra tautiškumas, tautos dvasia. Tauta yra istorinis fenomenas, kintantis istorinėj raidoj: taip ir jos gyvenimo, jos buities išraiškos formos atitinkamai kinta. Negi baudžiauninko dvasia gali išreikšti laisvo žmogaus nusiteikimus, jausmus, idėjas?

Trijų suvažiavimų skirtumai ryškūs. Neolituanai ir ateitininkai daugiausia rūpinasi savo organizacijų vidaus gyvenimu. Ateitininkai daugiau dėmesio kreipia į bendras lietuvių studentų problemas dviejų kultūrų sąlytyje. Tai suprantama, nes jų stovykla buvo vien tik studentų ateitininkų organizacijos sąskrydis.

Neolituanai, nors pas juos apsčiai buvo filisterių ir jie daug kalbėjo, daugiausia lietė ir svarstė savo organizacijos problemas ir bėdas. Tiesa, nebuvo pamiršti Lietuvių jaunimo kongresas ir lapkričio 13 d. žygis. Bet, nežiūrint to, tai, turbūt, savy uždariaùsias suvažiavimas iš čia aprašomų trijų.

Santaros-Šviesos suvažiavimas tiek idėjiniu spalvingumu, tiek temų įvairumu ar problemų aktualumu žymiai prašoko pirmuosius du. Bet pats ryškiausias ir svarbiausias Santaros-Šviesos suvažiavimo bruožas — tai ieškojimas pozityvaus Santykio su Lietuva, nepamirštant ir bendrųjų žmogaus problemų, be kurių ir vosos kitos daug nustoja savo reikšmės, prarasdamos tikrąjį pagrindą, gyvąjį ryšį su žeme.

J. K.

Popiežius

Atkelta iš 3 psl.

žiaus apsilankymas, bet esama bendros nuomonės, jog šis bažnyčios galiūno susitikimas su žemiškų galybių atstovais buvo svarbus ir reikalingas.

Lietuviams gali būti įdomu ir tai, jog vyriausias šio Popiežiaus vizito tvarkytojas buvo jų tautietis iš Cicero, Ill. Čia ypatingai gali pasididžiuoti prel. Albavičius, kad iš jo parapijos yra kilęs tasai aukštas jaunas prelatas Paulius Marcinkus, kuris buvo šalia Popiežiaus ir viską dirigavo.

New Yorke pasiteiravus, teko sužinoti, kad kun. Marcinkus gerai kalba lietuviškai (turi giminių Chicagoje), angliškai, prancūziškai, itališkai ir kt. Baigęs mokslus Romoje, kun. Marcinkus dirba Vatikano užsienių reikalų skyriuje ir jau yra tvarkęs Popiežiaus keliones į Indiją ir Palestiną.

Bolivijos ambasadorius Jungtinėse Tautose, kuris darbavosi Popiežiui sutikti komitete, šių eilučių autorei pareiškė, kad jam patsai kun. Marcinkus pasisakęs, jog esąs lietuvis iš Chicagos. "Kaip gražu savo tautietį turėti tokiame poste," užbaigė Bolivijos ambasadorius.

Ir iš tikrųjų!